

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza vývoje vybraných odvětví s využitím Kralického Quicktestu

Bc. Martin Poříz

**Diplomová práce
2017**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Martin Poříz**
Osobní číslo: **E15738**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Ekonomika a management podniku**
Název tématu: **Analýza vývoje vybraných odvětví s využitím Kralickova Quicktestu**
Zadávací katedra: **Ústav podnikové ekonomiky a managementu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je zhodnocení vývoje vybraných odvětví při využití modifikované varianty Kralickova Quicktestu a komparace vývoje odvětví s vývojem ekonomiky v České republice pomocí vybraného ukazatele ekonomické výkonnosti. Závěrem bude posouzení závislosti jednotlivých odvětví na vývoji ekonomiky v dané zemi.

Osnova:

- Modely pro hodnocení finanční stability podniků.
- Kralickův modifikovaný Quicktest.
- Zhodnocení vývoje odvětví na bázi klasických ukazatelů.
- Aplikace Quicktestu na data set podniků zvoleného odvětví.
- Komparace dosažených výsledků.
- Formulace závěrů.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

KALOUDA, F. Finanční řízení podniku. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 279 s. ISBN 978-80-7380-174-8.

KRALICEK, P. Planbilanzen. München: Redline Wirtschaft, 2013. 528 s. ISBN 978-3-864-14401-1.

KUBĚNKA, M. Finanční stabilita podniku a její indikátory. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015. 88 s. ISBN 978-80-7395-890-9.

RŮČKOVÁ, P. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 2010. 139 s. ISBN 978-80-247-3308-1.

SEDLÁČEK, J. Finanční analýza podniku. 2. akt. Vyd. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Michal Kuběnka, Ph.D.

Ústav podnikové ekonomiky a managementu

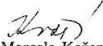
Datum zadání diplomové práce: 4. září 2016

Termín odevzdání diplomové práce: 28. dubna 2017

doc. Ing. Romana Provažníková Ph.D.

ředitelka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.

vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 4. září 2016

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 4. 2017

Bc. Martin Poříz

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych rád poděkoval svému vedoucímu práce Ing. Michalu Kuběnkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování diplomové práce.

V neposlední řadě bych také chtěl poděkovat své rodině a svým blízkým za jejich podporu, kterou mi po dobu psaní této práce poskytovali.

ANOTACE

Diplomová práce je zaměřena na zhodnocení vývoje vybraných odvětví při využití modifikované varianty Kralickova Quicktestu a komparace vývoje odvětví s vývojem ekonomiky v České republice pomocí vybraného ukazatele ekonomické výkonnosti. Praktická část je věnována posouzení závislosti jednotlivých odvětví na vývoji ekonomiky v dané zemi.

KLÍČOVÁ SLOVA

Bonitní a bankrotní modely, HDP, Kralickův Quicktest, poměrové ukazatele

TITLE

Analysis of development of selected branches using the Kralicek Quicktest

ANNOTATION

The thesis is focused on the evaluation of the development of selected branches by using modified version of Kralicek Quicktest and comparison of the development branches with the development of the economy in the Czech Republic by selected indicator of economic performance. The practical part is devoted to the assessment dependent of individual branches on economic development in the country.

KEYWORDS

Financial Standing models, financial ratios, GDP, Kralicek Quicktest

OBSAH

ÚVOD	10
1 FINANČNÍ ZDRAVÍ PODNIKU	12
2 BANKROTNÍ A BONITNÍ MODELY	15
2.1 KRALICKŮV QUICKTEST	15
2.1.1 <i>Původní varianta</i>	16
2.1.2 <i>Modifikovaná varianta</i>	18
2.1.3 <i>Analýza poměrových ukazatelů</i>	19
3 UKAZATELE EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI	27
3.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT	27
3.1.1 <i>Reálný a nominální HDP</i>	28
3.1.2 <i>Metody měření HDP</i>	29
3.2 HRUBÝ NÁRODNÍ PRODUKT.....	30
4 HOSPODÁŘSKÉ CYKLY	32
5 APLIKACE QT NA DATA SET PODNIKŮ ZVOLENÉHO ODVĚTVÍ	36
5.1 TESTOVACÍ VZOREK.....	36
5.2 VSTUPNÍ DATA	36
5.3 VÝPOČET A POSTUP HODNOCENÍ VÝSLEDKŮ ZA ODVĚTVÍ	37
5.4 CHARAKTERISTIKA ODVĚTVÍ	38
5.4.1 <i>Zpracovatelský průmysl</i>	38
5.4.2 <i>Stavebnictví</i>	40
5.4.3 <i>Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel</i>	41
5.5 VÝVOJ EKONOMIKY ČESKÉ REPUBLIKY PODLE HDP	43
6 KOMPARACE VÝSLEDKŮ QUICKTESTU S HDP	47
6.1 ZHODNOCENÍ ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU	47
6.2 ZHODNOCENÍ STAVEBNICTVÍ	49
6.3 ZHODNOCENÍ VELKOOBCHODU A MALOOBCHODU	51
6.4 KOMPARACE MEZI ODVĚTVÍMI.....	52
ZÁVĚR	56
POUŽITÁ LITERATURA	58
SEZNAM PŘÍLOH	61

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Stupnice hodnocení a známky dle Kralicka	17
Tabulka 2: Stupnice hodnocení dle Mrkvičky	17
Tabulka 3: Škála konečného hodnocení u modifikované varianty QT.....	18
Tabulka 4: Bodové hodnocení modifikované varianty Kralickova QT.....	19
Tabulka 5: Procentuální rozložení ve ZP dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015.....	47
Tabulka 6: Procentuální rozložení ve stavebnictví dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015	49
Tabulka 7: Procentuální rozložení v obchodu dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015	51
Tabulka 8: Korelace bonity odvětví s HDP	53

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Vývoj produkce u zpracovatelského průmyslu	40
Obrázek 2: Vývoj produkce u stavebnictví.....	41
Obrázek 3: Vývoj produkce u velkoobchodu a maloobchodu.....	42
Obrázek 4: Vývoj HDP za období 2006 až 2015.....	46
Obrázek 5: Průměrná bonita podniků ve zpracovatelském průmyslu 2006 až 2015.....	48
Obrázek 6: Vývoj finanční a výnosové situace ve zpracovatelském průmyslu 2006 až 2015	48
Obrázek 7: Průměrná bonita podniků ve stavebnictví 2006 až 2015	50
Obrázek 8: Vývoj finanční a výnosové situace ve stavebnictví 2006 až 2015.....	50
Obrázek 9: Průměrná bonita podniků v obchodu 2006 až 2015.....	51
Obrázek 10: Vývoj finanční a výnosové situace v obchodu 2006 až 2015	52
Obrázek 11: Porovnání vývoje celkové průměrné bonity za všechna odvětví s HDP	53
Obrázek 12: Porovnání vývoje bonity za finanční stabilitu u všech odvětví s HDP	54
Obrázek 13: Porovnání vývoje bonity za výnosovou situaci u všech odvětví s HDP	54

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CF	Cash flow
CZ	Cizí kapitál
ČÚS	České účetní standardy
EBIT	Zisk před úroky a zdaněním (Earnings before Interest and Taxes)
EBT	Zisk před zdaněním (Earnings before Taxes)
FS	Finanční stabilita
KFM	Krátkodobý finanční majetek
NACE	Statistická klasifikace ekonomických činností
OSN	Organizace spojených národů
QT	Quicktest
ROA	Rentabilita celkového kapitálu (Return on Assets)
SRN	Spolková republika Německo
USA	Spojené státy americké
VaV	Výzkum a vývoj
VS	Výnosová situace
ZP	Zpracovatelský průmysl

ÚVOD

Prioritním zaměřením této práce je finanční bonita podniku. Pod označením bonita se skrývá řada definic či výkladů. Lze ji definovat jako stav, kde konkrétní subjekt dosahuje stanovených hodnot ve sledovaných oblastech. V případě bonity podniku je upřena pozornost zejména na oblasti zadluženosti, rentability, likvidity a aktivity.

Finanční bonita v této práci je synonymem pro finanční zdraví. Pro zjištění úrovně finančního zdraví je použit bonitní model Kralickův Quicktest v modifikované variantě. Zmíněný model byl vybrán pro stanovení bonity podniků ve třech sledovaných odvětvích v období 2006 až 2015 z důvodu předešlých zkušeností autora s tímto modelem.

Výsledek práce může být následně využit pro různé účely. Uživateli by měl být poskytnut přehled o citlivosti bonity podniků v jednotlivých odvětvích vůči vývoji české ekonomiky. V neposlední řadě též informovat o postavení jednotlivých odvětví mezi sebou z pohledu průměrné bonity.

Teoretická část práce přibližuje problematiku finančního zdraví a jeden z jeho způsobů zjištění. Praktická část nejprve popisuje to, co je zapotřebí ke splnění stanoveného cíle, dále je uvedena charakteristika vybraných odvětví a vývoje české ekonomiky. Na závěr je provedena komparace vypočtených hodnot.

První a druhá kapitola je zaměřena na finanční zdraví a na modely, které ho umožňují diagnostikovat. Především druhá kapitola je zaměřena na charakteristiku Kralickova Quicktestu, nejprve jeho původní verze a následně modifikované. Uvedené jsou též i různé možnosti hodnocení modelu. Poslední částí této kapitoly je pak popis jednotlivých poměrových ukazatelů a jejich položek, které musí vyčerpávajícím způsobem zastupovat celý informační potenciál rozvahy a výkazu zisku a ztráty.

Třetí a čtvrtá kapitola se věnuje základním ekonomickým ukazatelům, v tomto případě jsou reprezentovány hrubým domácím produktem a hrubým národním produktem, přičemž větší pozornost je věnována HDP, který je následně použit pro komparaci zjištěných hodnot. V závěru teoretické části jsou představeny typy hospodářských cyklů a jejich jednotlivé fáze.

Závěrečné dvě kapitoly jsou věnovány podstatě této diplomové práce. Nejdříve je představen vzorek dat využitý pro výpočet a následně je podrobně popsán postup při výpočtu Kralickova QT. Dále je uvedena základní klasifikace pro jednotlivá odvětví a následně

uveden stručný vývoj daného odvětví za sledované období z pohledu produkce. Závěrem páté kapitoly je zhodnocení jednotlivých let z pohledu vývoje české ekonomiky dle HDP.

V šesté, a zároveň poslední kapitole je provedena komparace dosažených výsledků, nejprve za jednotlivá odvětví a následně mezi sebou.

Cílem práce je zhodnocení vývoje vybraných odvětví při využití modifikované varianty Kralickova Quicktestu a komparace vývoje odvětví s vývojem ekonomiky v České republice pomocí vybraného ukazatele ekonomické výkonnosti. Závěrem bude posouzení závislosti jednotlivých odvětví na vývoji ekonomiky v ČR.

1 FINANČNÍ ZDRAVÍ PODNIKU

V současné době můžeme sledovat obrovský tlak rostoucí globalizace na ekonomickou sféru propojenou s obchodováním na kapitálových trzích. S tím související vysoká mobilita kapitálu a zároveň vysoká potřeba velmi rychle a efektivně vyhodnocovat finanční situaci firem obchodovaných na těchto trzích. Toto vyjádření úzce souvisí i se situací, kdy firma se nachází ve vysoce konkurenčním prostředí, a nezbyvá ji nic jiného než být maximálně efektivní. Jedním ze způsobů, jak zajistit tuto efektivitu je správný výběr obchodních partnerů pomocí aplikace moderních metod pro posouzení finančního řízení, resp. finančního zdraví.

Na finanční zdraví firmy se lze dívat z různých pohledů, jak z pohledu majitele tak i bankéře posuzující firmu. Lze tvrdit, že existuje reálný svět peněz a svět účetnictví. Pro majitele i bankéře je schopnost firmy generovat peníze nepochybně důležitá. Naopak věřitel potřebuje posoudit, zda je firma solventní, tedy schopná splácet své dluhy.

Pojem finanční zdraví podniku lze tedy definovat různými způsoby například, jako „jedno ze syntetických kritérií zvláštního významu, a to jako průnik podnikem dosažené rentability a likvidity.“ [10, s. 22]

Podle Valacha můžeme pojem „finanční zdraví“ pochopit z následující formulace: „finančně zdravý podnik je možné považovat takový podnik, který je v danou chvíli perspektivně schopen naplňovat smysl své existence.“ [30, s. 91]

Anglosaská literatura často udává, že finančně zdravý podnik, by měl být schopen svojí činností v daném okamžiku i v budoucnu dosahovat určitého zhodnocení svého vloženého kapitálu do takové míry, která odpovídá riziku, kterému podnik v daném oboru podstupuje. Současně podnik musí zajistit platební schopnost. [15]

Pro posouzení finančního zdraví se používá řada metod. Jeden ze základních procesů finančního řízení je vypracování finanční analýzy, zhodnocení a porovnání primárních údajů. Pro sestavení finanční analýzy se zpravidla vychází z poměrových ukazatelů, mezi které patří zejména ukazatele rentability, likvidity, zadluženosti a aktivity. Tyto ukazatele pomáhají determinovat silná a slabá místa v hospodaření podniku, nastínit trendy budoucího vývoje situace a usnadnit manažerům jejich rozhodování v řízení podniku. Finanční analýza představuje tedy významnou součást finančního řízení podniku. Je spojena s finančním účetnictvím, které poskytuje informace pro finanční rozhodování prostřednictvím základních finančních výkazů: rozvahy, výkazu zisku a ztráty a přehledu o peněžních tocích.

Z výše uvedených odstavců vyplývá, aby podniku někdo svěřil svůj kapitál, musí mít jistotu, že tento podnik dokáže jeho kapitál svou činností zhodnotit. Současně s rentabilitou je dalším důležitým znakem finančního zdraví likvidita, tedy schopnost podniku včas dostát svým finančním závazkům. Dlouhodobou likviditu významně ovlivňuje poměr mezi cizími a vlastními zdroji v celkové finanční struktuře podniku. Menší podíl cizích zdrojů znamená menší zatížení fixními platbami a signalizuje menší zranitelnost podniku při výkyvech hospodářského výsledku směrem dolů. Tím je takový podnik i jistější investicí pro věřitele.

Další možností, jak posoudit finanční situaci podniku je použití pyramidového rozkladu, který rozkládá důležitý ukazatel na více subukazatelů. Jeho výhodou je především možnost postihnout vzájemné vazby a souvislosti mezi výše uvedenými subukazateli.

Modely, jež přinášejí komplexnější pohled na hodnocení finančního zdraví, založené často na principu diskriminační funkce¹, můžeme nazývat bonitními a bankrotními modely. Pro své hodnocení využívají vybrané ukazatele. Tento typ hodnocení finančního zdraví podniku je použit pro účely této diplomové práce a je více rozebrán v kapitole č. 2.

Společnosti, které dosahují dobrého finančního zdraví, mají vyšší pravděpodobnost, že získají za výhodnějších podmínek externí zdroje financování jak formou bankovních úvěrů, tak úspěšným prodejem podnikových obligací či emisí nových akcií. Pokud však existují problémy v peněžních tocích a zároveň klesá hospodářský výsledek, lze jeho finanční zdraví označit za špatné a existuje zde tedy určité riziko úpadku. [19]

Výstupy hodnocení finančního zdraví slouží nejen pro finanční, resp. bankovní instituce, nýbrž také pro podnikové investory a manažery firem, jejíž primárním cílem může být determinace silných a slabých míst v hospodaření. S tím samozřejmě souvisí i nastínění trendu budoucího vývoje dané situace a usnadnění tak rozhodování při řízení podniku.

Níže je popsáno deset předností, které navrhl známý odborník na životaschopnost podniku H. Pollak [21], které by měly být determinanty úspěchu v této problematice:

- Podnik má dostatečný finanční výnos, kterým je vlastní kapitál více než potřebně zúročen.
- Je schopen uspokojit požadavky zákazníků, akcionářů a věřitelů, zaměstnanců i dodavatelů, a to v okolí, v němž působí.

¹ Příkladem může být Z-Score, které je založené na principu diskriminační analýzy. Zápis diskriminační funkce je $Z = a_1X_1 + a_2X_2 + a_3X_3 + a_4X_4 + a_5X_5 + a_6X_6$, přičemž a_i jsou tzv. diskriminační koeficienty a X_i jsou diskriminační proměnné – v praxi pak poměrové ukazatele.

- Disponuje stálým okruhem spokojených zákazníků.
- Jeho výrobky/služby odpovídají požadavkům trhu (cena, kvalita, služba).
- Věnuje se nepřetržitě výzkumu trhu a výsledky toho výzkumu používá k tomu, aby zavedl na trh nové, dalším požadavkům přizpůsobené výrobky nebo služby.
- Má kvalifikované zaměstnance, kteří se soustavně vzdělávají a kteří jsou správně motivováni.
- Má optimální kapitálovou strukturu.
- Spolupracuje s výkonnými a spolehlivými dodavateli surovin, polotovarů a služeb.
- Má strategické umístění.
- Uplatňuje šetrný přístup k životnímu prostředí.

2 BANKROTNÍ A BONITNÍ MODEL Y

Bonitní a bankrotní model y jsou sestavené na bázi komparativně-analytických² nebo matematicko-statistických³ metod. Cílem těchto metod je sestavení takových výběrových ukazatelů, které by dokázaly kvalitně diagnostikovat finanční situaci podniku.

Jak bonitní tak i bankrotní model y jsou si do jisté míry dostatečně podobné a neexistuje mezi nimi jednoznačně vymezená hranice. Rozdíly u těchto modelů jsou především v účelu, za kterým byly vytvořeny, a v datech, z nichž vychází.

Bankrotní model y představují systémy včasného varování, které indikují případné ohrožení finančního zdraví podle chování sledovaných ukazatelů. Tyto model y jsou odvozeny na základě skutečných dat u podniků, které v minulosti zbankrotovaly, nebo naopak dobře prosperovaly. Vychází z předpokladu, že ve firmě dochází už několik let před úpadkem k jistým anomáliím, ve kterých jsou obsaženy symptomy budoucích problémů a jsou charakteristické právě pro ohrožené firmy. [11]

Cílem bonitních modelů je vyjádřit finanční situaci a výkonnost podniků jedním číslem. Z časového hlediska můžeme bonitní model y zařadit do analýzy ex post, která je zaměřena retrospektivně a vede k poznání příčin, jež podminily současnou firemní situaci. Důležitým rozdílem mezi bonitními a bankrotními model y je založení bonitních modelů na teoretických poznatcích a umožňují posoudit pozici firmy ve srovnání s větším souborem porovnávaných subjektů.

V následujících kapitolách je podrobně popsán bonitní model vytvořený Peterem Kralickem, jež je následně využit pro zhodnocení finanční situace v jednotlivých vybraných odvětvích v České republice.

2.1 Kralickův Quicktest

Tato metoda, jež navrhl P. Kralicek v roce 1990 byla původně vytvořena a používána v bankovním sektoru SRN v padesátých a šedesátých letech. Byla postupně uvolněna i pro využití v průmyslu [9]. Rychlý test neboli Quicktest nám poskytuje rychlou možnost, s poměrně velmi dobrou vypovídací schopností „klasifikovat“ analyzovanou firmu.

² Komparativně-analytické metody jsou založené na verbálním hodnocení. Mezi používanými metodami je SWOT analýza, spider analýza, metody kritických faktorů úspěšnosti a další.

³ Matematicko-statistické metody jsou založené na finančním vyjádření. Využívanými metodami jsou např. metoda normované proměnné, paralelní soustavy ukazatelů, bodovací metody a další.

Model se od ostatních modelů liší tím, že s rostoucí dosaženou hodnotou roste také pravděpodobnost insolvence v případě, kdy se využívá stupnice hodnocení dle Kralicka, dále je možné využití bodového hodnocení a zcela ojedinělý je v tom, že u jednotlivých hodnocených oblastí hospodaření podniku neodlišuje jejich důležitost, tudíž nepřiděluje odlišné váhy. [14]

Důležité je také podotknout, že v průběhu dvaceti let naznal Kralickův test určitých proměn. V současné době rozeznáváme původní a modifikovanou variantu Rychlého Kralickova testu. Každá z těchto variant vyžaduje rozdílná vstupní data.

Rozdíl mezi původní a modifikovanou variantou Kralickova Quicktestu je zejména v porovnání vypočtených hodnot. U původní varianty se hodnota poměrového ukazatele porovnává s předem stanovenými hodnotami, zatímco u modifikované varianty porovnáváme se zkonstruovaným percentilem⁴ daného odvětví.

2.1.1 Původní varianta

Podle Kralicka [13] tento test pracuje s ukazateli, které nesmějí podléhat rušivým vlivům a navíc musí vyčerpávajícím způsobem reprezentovat celý informační potenciál rozvahy a výkazu zisků a ztrát. Vychází ze čtyř ukazatelů, přičemž každý z těchto ukazatelů reprezentuje jednu ze základních oblastí finanční analýzy (tj. stability, likvidity, rentability a výsledku hospodaření). Dva ukazatele hodnotí finanční stabilitu a další dva rentabilitu. Jedná se o ukazatele: kvóta vlastního kapitálu, cash flow v % z tržeb, rentabilita celkového kapitálu (ROA) a doba splácení dluhu z cash flow.

Stupnici hodnocení dle Kralicka popisuje tabulka č. 1. Podnik obdrží dílčí známky u jednotlivých ukazatelů. Celkovou známku podniku následně zjistíme aritmetickým průměrem ze všech dílčích známek. Pokud nám vychází průměrná známka podniku mezi jedničkou a dvojkou, hodnotíme podnik jako bonitní. Je-li známka v rozmezí dva a tři, spadá podnik do šedé zóny a je-li průměr horší než 3, předznamenává podnik ohrožený insolvencí resp. bankrotní podnik.

⁴ Percentil je hodnota, která dělí statistický soubor seřazených hodnot na setiny.

Tabulka 1: Stupnice hodnocení a známky dle Kralicka

Ukazatel	Výborný	Velmi dobrý	Dobrý	Špatný	Ohrožen insolvenčí
Hodnota (známka)	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Kvóta vlastního kapitálu	> 30 %	> 20 %	> 10 %	> 10 %	negativní
Doba splacení dluhu v letech	< 3 roky	< 5 let	< 12 let	> 12 let	> 30 let
Cash flow v % tržeb	> 10 %	> 8 %	> 5 %	< 5 %	negativní
Rentabilita celkového kapitálu	> 15 %	> 12 %	> 8 %	< 8 %	negativní
	bonita		šedá zóna	bankrot	

Zdroj: upraveno podle [14]

Dále rozeznáváme pozměněnou stupnici hodnocení Quicktestu, navrženou dle Mrkvičky. Podobu této stupnice popisuje tabulka č. 2, kdy na základě dosažených hodnot za jednotlivé ukazatele se podniku přidělí body a výsledná známka se stanoví podobně jako u stupnice hodnocení dle Kralicka a to prostým aritmetickým průměrem bodů za jednotlivé ukazatele.

Tabulka 2: Stupnice hodnocení dle Mrkvičky

	0 bodů	1 bod	2 body	3 body	4 body
R1 – kvóta vlastního kapitálu	<0	0-0,1	0,1-0,2	0,2-0,3	>0,3
R2 – doba splácení dluhů	>30	12-30	5-12	3-5	<3
R3 – ROA	<0	0-0,08	0,08-0,12	0,12-0,15	>0,15
R4 – cash flow v % tržeb	<0	0-0,05	0,05-0,08	0,08-0,1	>1

Zdroj: upraveno podle [19]

Následné hodnocení je provedeno ve třech krocích. Prvním krokem je zhodnocení finanční stability (součet R1 a R2 vydělený dvěma), následuje zhodnocení výnosové situace (součet R3 a R4 vydělený dvěma). V posledním třetím kroku sečteme hodnoty finanční stability a výnosové situace a následně to celé vydělíme dvěma.

Interpretace bodového hodnocení je obdobná jako u předchozí soustavy. Má-li podnik více než 3 body, prezentuje se jako bonitní, v intervalu $\langle 1;3 \rangle$ spadá do šedé zóny a v situaci, kdy hodnota je nižší než 1, hrozí mu bankrot.

2.1.2 Modifikovaná varianta

Modifikovaná varianta se významně liší tím, že nepracuje s konkrétními, předem určenými hodnotami, ale s percentily oborových hodnot. Jak uvádí Kuběnka [14, s. 76] „*modifikovaná varianta dokáže určit přesněji pozici analyzovaného podniku v rámci odvětví, ve kterém působí, neboť pracuje s percentily oborových hodnot.*“ Tímto narůstá náročnost výpočtu modifikované varianty, jelikož je třeba předem propočítat z aktuálních statistických přehledů, jejichž dostupnost může být komplikovaná. [14]

K méně významným rozdílům oproti původní variantě patří například to, že hodnotám nejsou přidělovány známky, nýbrž body. U původního Kralickova Rychlého testu byla žádoucí co nejnižší známka, u modifikované varianty je to naopak co nejvyšší ohodnocení. [33]

Prostřednictvím průměrných bodových hodnot prvního a druhého ukazatele se získá ohodnocení finanční stability. Obdobně se získá hodnocení výnosové situace a to pomocí průměrných hodnot třetího a čtvrtého ukazatele. Pro získání celkového hodnocení se postupuje stejně jako u předchozí varianty – průměrem všech čtyř ukazatelů nebo průměrem bodového hodnocení finanční stability a výnosové situace.

V tabulce č. 3 je škála hodnocení, která se liší oproti původní verzi širším záběrem. Je-li výsledek blízký nule, vypovídá o velmi slabém podniku. Hodnoty pohybující se na úrovni jedničky napovídají, že podnik je slabý, kolem dvojky průměrný. Hodnocení kolem trojky naznačuje dobrý podnik a čtyřka vychází velmi dobrému podniku

Tabulka 3: Škála konečného hodnocení u modifikované varianty QT

Výsledek	Hodnocení
$K \in \langle 3,5; 4 \rangle$	velmi dobrý podnik
$K \in \langle 2,5; 3,5 \rangle$	dobrý podnik
$K \in \langle 1,5; 2,5 \rangle$	průměrný podnik
$K \in \langle 0,5; 1,5 \rangle$	špatný podnik
$K \in \langle 0; 0,5 \rangle$	velmi slabý podnik

Zdroj: upraveno podle [31]

V následující tabulce č. 4 jsou znázorněny jednotlivé ukazatele a k nim přiřazená hodnocení

Tabulka 4: Bodové hodnocení modifikované varianty Kralickova QT

Hodnocení	Ukazatel	Interval	Body
Hodnocení výnosové situace	$K2a = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{aktiva}}$	K2a < 20 percentil	4
		K2a < 40 percentil	3
		K2a < 60 percentil	2
		K2a < 80 percentil	1
		K2a > 80 percentil	0
	$K2b = \frac{(\text{závazky} + \text{bankovní úvěry})}{\text{provozní cash flow}}$	K2b < 20 percentil	4
		K2b < 40 percentil	3
		K2b < 60 percentil	2
		K2b < 80 percentil	1
		K2b > 80 percentil	0
Hodnocení finanční stability	$K2c = \frac{\text{zisk}}{\text{aktiva}}$	K2c < 20 percentil	4
		K2c < 40 percentil	3
		K2c < 60 percentil	2
		K2c < 80 percentil	1
		K2c > 80 percentil	0
	$K2d = \frac{\text{provozní cash flow}}{\text{tržby}}$	K2d < 20 percentil	4
		K2d < 40 percentil	3
		K2d < 60 percentil	2
		K2d < 80 percentil	1
		K2d > 80 percentil	0

Zdroj: upraveno podle [22]

2.1.3 Analýza poměrových ukazatelů

V této kapitole jsou podrobně rozebrány a charakterizovány jednotlivé poměrové ukazatele využívané při výpočtu Kralickova Quicktestu. Dále jsou zde popsány jednotlivé položky, které tyto ukazatele tvoří.

Kvóta vlastního kapitálu

Jedná se o poměrový ukazatel, který znázorňuje finanční situaci ve firmě, měřené na podílu vlastního jmění a bilančního součtu (tj. celkových aktiv). Vystihuje procentní podíl upraveného vlastního kapitálu na bilančním součtu. Upravený vlastní kapitál zahrnuje zvýšení o tiché rezervy v neoběžném a oběžném majetku, zvýšení o rezervní fondy a tu část rezerv, jež mají charakter vlastního kapitálu (př. nadměru opatrně stanovené garanční rezervy).

Minimální úroveň kvóty vlastního kapitálu by se měla pohybovat přibližně kolem 20%. Tuto hodnotu považují banky i investoři za přijatelnou. Za lepší hodnotu považují kolem 25%, 30% a více. Právě velikost vlastního kapitálu by měla pokrýt ztrátu ve výši tří až čtyř let.

$$\text{Kvóta vlastního kapitálu} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} * 100 \quad (1)$$

Doba splácení dluhu v letech

Tento poměrový ukazatel, umožňuje zjistit schopnost podniku umořit všechny své dluhy s velmi dobrou vypovídací hodnotou. Na celém světě je implementován do celé šíře modelů a testů. Bere v úvahu, že tyto dluhy, podnik dokáže umořit prostřednictvím vlastních sil. Vypovídá též o závislosti podniku na svých věřitelích (nízká doba splácení svědčí o malé závislosti, naopak vysoká o velké závislosti). Nejlepší podniky by měly dosahovat na úroveň doby splácení pod 3 roky, ty lepší podniky kolem 5 let. Je-li doba splácení vyšší než 12 let, je třeba usilovat o zesílení základního kapitálu (vklady, popřípadě menšími výběry nebo výplatami) anebo zdokonalením schopnosti docílení výnosů.

Je potřeba si uvědomit, že při vyhodnocování Kralickova Quicktestu může snadno dojít k chybě v interpretaci výsledků, jelikož vypočtená hodnota doby splácení dluhu může být záporná, a proto je třeba si dát pozor na přidělování výsledných známek. Tato situace nastane jen tehdy, kdy bude cash flow záporné a zároveň cizí zdroje budou větší než krátkodobý finanční majetek nebo cash flow bude kladné, ale cizí zdroje budou menší než krátkodobý finanční majetek. Také může nastat extrémní případ, kdy cash flow bude záporné a cizí zdroje budou menší než krátkodobý finanční majetek.

- $CF < 0$ a $KFM < CZ$: v tomto okamžiku by mělo být hodnocení automaticky 5, i když dle hodnocení QT by mělo mít hodnotu 1 (výsledek je menší než 3 roky), jelikož při generování záporného CF nikdy společnost nedostojí svým závazkům a dluh nesplatí.
- $CF > 0$ a $KFM > CZ$: výpočet také vyjde záporný, ale zde je hodnocení oprávněné (známkové jedničkou). Protože pokud je krátkodobý finanční majetek vyšší než cizí zdroje, tak je společnost schopna splatit své dluhy ihned a doba splácení dluhu je rovna nule.
- $CF < 0$ a $KFM > CZ$: výsledek bude kladný a hodnocení podle velikosti výsledného skóre je také špatné, jelikož jako ve druhém případě je společnost schopna splatit své dluhy ihned a výsledná známka by měla být tedy 1.
- $CF > 0$ a $KFM < CZ$: v tomto případě se postupuje obvykle dle hodnocení QT.

$$\text{Doba splácení dluhu z CF} = \frac{\text{cizí kapitál} - \text{KFM}}{\text{roční cash flow}} * 100 \quad (2)$$

Rentabilita celkového kapitálu

Významem tohoto ukazatele je, že umožňuje zjistit informace o zúročení celkového kapitálu v podniku. Vyjadřuje, s jakou efektivitou pracuje do podniku vložený kapitál, nezávisle na svém financování. Ukazatel zde nezachycuje efekt zdanění. Tedy, že tento poměrový ukazatel zanedbává vliv daní a může být vhodný pro porovnávání podniků s rozdílnými daňovými podmínkami. Čím je tato procentní míra vyšší, tím lépe. Jedná se o ukazatel, který nepodléhá rušivým vlivům.

Za bilanční součet dosazujeme většinou celková aktiva. Jelikož je EBIT vytvářen po celý rok (kumulativní charakter), je vhodnější pro výpočet používat průměrná celková aktiva za celý rok (jinak celková aktiva mají charakter okamžitých dat – vzhledem ke konci sledovaného období).

$$\text{Rentabilita celkového kapitálu} = \frac{\text{VH před zdaněním} + \text{úroky}}{\text{celková aktiva}} * 100 \quad (3)$$

Cash flow v % z tržeb

Jde o ukazatel, který přibližuje výnosovou situaci hodnoceného podniku. Pomocí dostatečného cash flow, lze následně hospodářsky podpořit podnik, v podobě nových investic, splácení dluhů či vyplácení podílů na zisku. Popisuje, do jaké míry se tržby podílejí na celkovém cash flow. Hlavní podíl na cash flow má hospodářský výsledek, jež zahrnuje právě tržby, které jsou jednou z hlavních částí, které tvoří výsledný hospodářský výsledek. Do tržeb patří pouze jen výnosy společnosti (do této položky se nezapočítávají žádné náklady), naproti tomu na velikosti cash flow se podílí jak příjmy, tak i výdaje. Při výpočtu se ve skutečnosti nepoužívají data z výkazu cash flow, ale používá se aproximace (upravený výpočet) CF podle Kralicka nebo Kislingerové.

$$\text{Cash flow v \% tržeb} = \frac{\text{cash flow}}{\text{tržby}} * 100 \quad (4)$$

Bilanční součet

Poskytuje statický pohled na majetek podniku a jeho strukturu. Jeho základním úkolem je poskytnout přehled o majetku podniku (aktiva) a jeho struktuře a finančním krytí majetku (pasiva a vlastní kapitál). [30]

V bilanci je také vykazováno saldo mezi aktivy a pasivy včetně vlastního kapitálu. Naopak zde není vykazována informace o tvorbě hospodářského výsledku, jelikož tuto informaci

podává výsledovka (výkaz zisku a ztráty). Bilance se sestavuje minimálně jednou ročně, mnohdy se ale sestavuje i častěji (čtvrtletně, měsíčně). Bilance zachycuje tři hlavní části:

- aktiva (majetek),
- pasiva (cizí kapitál),
- vlastní jmění (kapitál).

Aktiva - představují majetek společnosti. Jedná se o položky, které jsou výsledkem minulých událostí a u kterých se očekává, že přinesou společnosti budoucí ekonomický prospěch. Základním hlediskem členění aktiv je především doba jejich upotřebitelnosti, respektive rychlost a obtížnost jejich konverze v peněžní prostředky, aby bylo možné uhradit splatné závazky (hledisko likvidity). V Evropě se často uvádějí nejprve méně likvidní položky a dále pak ty likvidnější, stejně tak je tomu i u nás (v USA je praxe opačná, nejprve likvidní složky aktiv, dále pak ty méně likvidní).

Pasiva - v pasivech je ze statického hlediska zachycena finanční struktura podnikového kapitálu, ze kterého je financován jeho majetek. Z dynamického hlediska finanční struktura ukazuje strukturu přírůstků podnikového kapitálu, ze kterého je financován přírůstek majetku. Kromě pojmu finanční struktura se používá i pojem kapitálová struktura. Ta zachycuje strukturu podnikového kapitálu, ze kterého je financován jeho fixní majetek a trvalá část oběžného majetku. Jde tedy o strukturu dlouhodobého kapitálu podniku. [26] [30]

Pro výpočet můžeme z výročních zpráv, rozvahy, použít jak hodnotu aktiv celkem, tak hodnotu pasiv celkem. Avšak ve většině případů se pro výpočet ukazatelů místo bilančního součtu používá hodnota celkových aktiv z rozvahy.

Vlastní jmění - je kapitál tvořený složkami, které do podniku vložili jeho zakladatele (majitelé, společníci), nebo složkami, které při činnosti podniku vznikly. Jeho podíl na celkovém kapitálu je proto ukazatelem finanční jistoty podniku. Vlastní kapitál není stálou veličinou, ale mění se podle výsledků hospodaření v příslušném (sledovaném) období.

Vlastní kapitál v podniku jednotlivce tvoří jeho peněžité i nepeněžité vklady. Výše jeho vlastního kapitálu závisí na výsledcích hospodaření (tj. pokud podnik dosahuje zisku a vlastník ho celý nespotřebuje, roste i vlastní kapitál. [26] [30]

Pro výpočet se používá položka z pasiv označený jako „A. Vlastní kapitál“.

Cizí zdroje

Dluh podniku, který určité době musí podnik splatit. Lze tedy podle této doby kapitál rozdělovat na krátkodobý cizí kapitál (je poskytován na dobu do jednoho roku), dlouhodobý cizí kapitál (je poskytován na dobu delší než jeden rok). Cizí kapitál samozřejmě není poskytován zadarmo. Nákladem za používání cizího kapitálu je úrok a ostatní výdaje spojené s jeho získáním. Přitom všeobecně platí, že krátkodobý kapitál – úvěr (splatný v krátké době) je levnější než dlouhodobý kapitál. [26] [30]

Použití cizího kapitálu má několik příčin. Příkladem může být situace, kdy podnikatel nemá k dispozici dostatečně velký kapitál nezbytný k založení podniku (založení akciové spol., družstva), nebo nedisponuje potřebným množstvím kapitálu v době, kdy jej potřebuje.

Pro výpočet cizích zdrojů se z rozvahy dosazuje položka z pasiv „B. Cizí zdroje“.

Krátkodobý finanční majetek

KFM spadá do oběžného majetku. Jedna forma oběžného majetku přechází v jinou (za peníze se nakoupí suroviny, ty přejdou v nedokončené výrobky, ty v hotové výrobky a hotové výrobky přejdou na pohledávky a ty zpět v hotové peníze). Hlavní charakteristickou oběžného majetku je, že je neustále v pohybu, „obíhá“ – odtud jeho název. [26] [30]

Pro výpočet se používá položka z aktiv „C. IV. Krátkodobý finanční majetek“.

Hospodářský výsledek před odečtením úroků a daní (EBIT)

Je to hrubý výnos (zisk), který je snížený o ostatní režijní náklady (zejména náklady spojené s prodejem, správou podniku a odpisů). Jde tedy o hospodářský výsledek před odečtením daně z příjmu (EBT) zvýšený o nákladové úroky. Podobně jako v případě hospodářského výsledku před odečtením daně z příjmu je dobré při charakteristice peněžních příjmů očistit o daň zisk, který z investice očekáváme.

V případě hospodářského výsledku před odečtením daní a úroků je příjem z investice očištěn pouze o odpisy a ostatní náklady spojené s investicí.

EBIT také můžeme počítat několika způsoby:

- Hospodářský výsledek za běžnou činnost před zdaněním + Nákladové úroky (podle Kralicka). Podle ČÚS se tedy dosazuje * Provozní výsledek hospodaření, * Finanční výsledek hospodaření a nákladové úroky;

- Výsledek hospodaření před zdaněním + Nákladové úroky (podle Kislingerové), dosazuje se potom **** Výsledek hospodaření před zdaněním a nákladové úroky

Tržby

Mezi hlavní výnosy podniku řadíme tržby a to především za prodej vlastních výrobků, zboží a služeb za určité období. Jsou základní složkou výnosů a hlavním finančním zdrojem podniku, který slouží k úhradě jeho nákladů a daní, výplatě dividend a jeho rozšířené produkci. Tvoří je tržby z prodeje vyrobených výrobků a poskytnutých služeb, tržby z prodeje nakupovaného zboží a za prodané zásoby materiálu, nepotřebné stroje a jiná zařízení, tržby za prodané patenty, licence, apod. Jednotlivé složky tržeb (výnosů) zjistíme z výkazu zisku a ztráty (výsledovky). Rozhodující jsou tržby za výrobky resp. poskytnuté služby, ty jsou ovlivněny objemem produkce (resp. prodeje), cenami jednotlivých výrobků, sortimentní strukturou prodeje, způsobem fakturace a dobou úhrady faktur (určeno předpisy) a jinými činiteli (např. kursové rozdíly). Podnik může své tržby zvyšovat například zvyšováním prodeje a cen výrobků (pokud mu to trh dovolí), zvyšováním kvality, zaváděním nových technických výrobních procesů, zlepšováním servisu, účinnou reklamou, atp. [8]

Podle účetní uzávěrky se tržby skládají z:

- tržby za prodej zboží,
- výkony: se mohou ještě dále dělit a započítává se do nich mnoho položek. Například tržba za prodej výrobků a služeb. Změna stavu zásob vlastní výroby, to představuje nedokončenou výrobu, polotovary a výrobky. A v neposlední řadě také aktivace, v této položce je hodnota aktivovaných nákladů zejména na zásoby a dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek vytvořený vlastní činností.

Dle ČÚS se za tržby dosazuje z výkazu zisku a ztráty I. Tržby za prodej zboží a II. Výkony.

Cash flow (peněžní tok)

Jde o ukazatele, který je tvořen z několika položek. Existuje více způsobů jak tento ukazatel stanovit pro Kralickův QT. Jeho význam spočívá v charakterizování skutečných přírůstků peněz ve firmě za určité období. Cash flow neznamená zisk, nýbrž skutečný peněžní tok, který podniku plyne z jeho aktivit. Jelikož se tento výraz poměrně dobře zavedl, je místo překladu „peněžní tok“ hojně používaný anglický výraz, tj. cash-flow. Ukazatel je kritériem pro řadu ekonomických rozhodování, např. pro hodnocení investičních projektů, v tomto

případě je v podstatě tvořen čistým ziskem a odpisy. Umožňuje také identifikaci původu peněžních prostředků z výnosů a nákladů a určit jejich další použití. [12] [26]

Nákladové úroky

Mezi nákladové úroky patří úroky vykázané ve věcné a časové souvislosti. Do příslušné položky patří i úroky, které nebyly zahrnuty do bankovního vyúčtování. Představují platební povinnost z pohledu úroků vůči bankám, dodavatelům, v případě půjček a finančních operací. Avšak do nákladových úroků nelze zařadit úroky, které se přímo vztahují k pořizovací ceně hmotného a nehmotného investičního majetku.

Za nákladové úroky se volí dle ČÚS ve výsledovce položka N. Nákladové úroky.

Pro Quicktest uvedl Kralicek tento model, podle kterého by se cash flow mělo vypočítávat následovně:

$$\begin{aligned} &+ \text{bilanční zisk (- bilanční ztráta)} \\ &+ \text{příděly do rezervních fondů (dotování, zvyšování)} \\ &- \text{rozpuštění rezervních fondů (zmenšování)} \\ &+ \text{příděly do rezerv, jež se dlouhodobě nestanou výdaji} & (5) \\ &- \text{rozpuštění rezerv, jež se dlouhodobě nestanou příjmy} \\ &+ \text{odpisy} \\ &\text{-----} \\ &= \text{Výsledné cash-flow}^5 \end{aligned}$$

Podle Kislingerové je tento model výpočtu pro prostředí České republiky nevhodný a uvádí vlastní způsob výpočtu, který je pro naši ekonomiku vhodnější [11]:

$$\begin{aligned} &+ \text{výsledek hospodaření za účetní období} \\ &+ \text{odpisy} & (6) \\ &+ \text{změna stavu rezerv} \\ &\text{-----} \\ &= \text{Výsledné cash-flow} \end{aligned}$$

⁵ Kralicek pro výpočet cash flow uvádí, že ukazatel je pravdivým měřítkem pouze tehdy, pokud je obrat mírně rostoucí. Pokud je obrat ve velkém vzestupu (při založení podniku), nebo při velkém poklesu nelze očekávat velkou věrohodnost tohoto ukazatele.

Pro výpočet cash-flow podle Kralicka se využívají tyto položky ČÚS⁶ z výkazu zisku a ztráty:

**** *Výsledek hospodaření před zdaněním;*

E. Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku;

G. Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období.

Pro výpočet podle Kislingerové se využívá pouze jiný výsledek hospodaření:

*** *Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) a také položky E. a G.*

⁶ Podle § 36 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví slouží standardy pro „dosažení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek. Standardy stanoví zejména bližší popis účetních metod a postupů účtování“. Použití standardů účetními jednotkami se považuje za plnění ustanovení o účetních metodách podle zákona o účetnictví.

3 UKAZATELE EKONOMICKÉ VÝKONNOSTI

3.1 Hrubý domácí produkt

Ekonom, který by chtěl shrnout výkonnost celé národní ekonomiky v jednom čísle, by s nejvyšší pravděpodobností použil ukazatel hrubého domácího produktu. HDP je peněžní hodnota veškerých finálních statků a služeb vytvořených v dané zemi v daném časovém období, obvykle jednoho roku. Hrubý domácí produkt a jeho vývoj značně vypovídá o stavu ekonomiky v dané zemi. [4]

HDP lze definovat i jinými definicemi, dále je tedy uvedena definice dle Urbana: [27, s. 23] „*Celkovou hodnotu zboží a služeb určených pro konečnou (finální) spotřebu, kterou národní hospodářství tvoří za určitý rok, označujeme jako výkonnost národního hospodářství. Peněžním ukazatelem sloužícím k zachycení výkonnosti ekonomiky je nejčastěji hrubý národní, resp. domácí produkt, označovaný jako měřítko ekonomické aktivity*“.

Zboží a služby jsou ekonomické komodity nebo věci, které se dají koupit za určitou cenu. Zboží je hmotný majetek, jako jsou potraviny, oblečení, spotřebiče a dokonce i silnice apod.

Vývoj HDP je spojen s ostatními makroekonomickými ukazateli, mezi které lze zařadit např. nezaměstnanost či inflaci. Podle předpokládaného vývoje HDP a zjištěné provázanosti lze tedy odhadovat také vývoj těchto dalších makroekonomických ukazatelů.

HDP se převážně měří ve čtvrtletních a ročních intervalech, přičemž při výpočtu čtvrtletního ukazatele je někdy nutné očistit údaje o tzv. sezónní vlivy. Patří sem např. zimní a letní období ve stavebnictví a zemědělství, počet pracovních dnů v jednotlivých čtvrtletích apod.

HDP není primárně ukazatelem společenského blahobytu. Avšak používá se k měření životní úrovně obyvatel. Hrubý domácí produkt je ukazatel, pomocí něhož se hodnotí tři empirické jevy:

- vyspělost ekonomiky,
- intenzita jejího rozvoje,
- životní úroveň obyvatel.

Ukazatel HDP má několik klíčových dopadů na společenský vývoj dle Benáčka [2, s. 93]

- HDP se jeví jako určitý „marketing“, který nám dává buď náskok či handicap. Jedná se o vytvoření zkrslujícího obrazu dané země. Svět jako celek dává vždy přednost úspěšným a straní se „poražených“. Následkem lepšího „umístění“ v této soutěži je lehčí pronikání do světa a zisk rent pro jednotlivce, podniky i celé kultury.
- „Odhadnuté“ hodnoty HDP jsou podkladem pro rozhodování v oblasti fiskální a monetární politiky.
- Hodnota HDP je významný aspekt investorského kritéria do fyzického kapitálu. Jestliže růst je nízký, obezřetnost investorů narůstá. V důsledku se snižují domácí i zahraniční investice.
- HDP může působit jako určitý psychologický podnět. Může se jednat o falešný signál o funkčnosti tržního systému a sebedůvěry. Je-li růst zdravý, zvyšuje se sebevědomí, důvěra v podnikání a vláda vytyčuje odvážnější cíle.

3.1.1 Reálný a nominální HDP

Pro praktické potřeby je potřeba rozlišovat nominální a reálný hrubý národní produkt. Vychází se z toho důvodu, že k ocenění produktu se používají ceny z různých období. Jestliže se vyjadřuje zboží a služby v běžných cenách, resp. v tržních cenách aktuálního, právě probíhajícího období, hovoří se o nominálním HDP. Z tohoto způsobu výpočtu je nominální HDP vhodnější pro zjištění aktuálního výstupu dané ekonomiky.

Změna nominálního produktu odráží změnu ve vývoji vyrobeného zboží, ale též i změnu cen. Postihne-li se pouze změna fyzického objemu vytvořené produkce, musí se použít reálný produkt. [25] Reálné HDP nevyužívá běžné ceny, nýbrž stálé ceny. Jde o ceny, které byly aktuální v určitém vybraném roce (základní, resp. referenční období). Lze se tedy tvrdit, že reálný HDP bere v úvahu efekt inflace (pohyb cenové hladiny) a tento efekt eliminuje, neboť výše produktu není ovlivněna růstem či poklesem (deflace) cen. V základním období se běžné a stálé ceny shodují, a proto se rovná i reálný a nominální produkt. Nicméně v dalších letech se získá reálný produkt tak, že se ocení zboží a služby vyrobené v příslušném roce cenami základního období.

Rozdíl mezi hodnotami v běžných a reálných cenách se měří pomocí tzv. deflátoru HDP, který je zároveň nejlepším ukazatelem všeobecné inflace za celou ekonomiku.

Jde o poměr mezi nominálním důchodem (nominální HDP) běžného období a reálným důchodem (reálný HDP) běžného období. Deflátor HDP je cenový index všech zboží a služeb, jeho váhy se mění podle toho, jak se mění skladba HDP.

$$\text{Deflátor HDP} = \left(\frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} \right) * 100 \quad (7)$$

3.1.2 Metody měření HDP

Produkční metoda

Hrubý domácí produkt se získá jako součet hrubé přidané hodnoty jednotlivých institucionálních sektorů nebo odvětví a čistých daní na produkty. Jde též i o vyrovnávací položku účtu výroby za národní hospodářství celkem, kde se na straně zdrojů zachycuje produkce a na straně užití mezispotřeba. Hrubou přidanou hodnotu zjistíme rozdílem mezi produkcí a mezispotřebou. Musí se vzít také v úvahu to, že produkce je oceňovaná v základních cenách a spotřeba v kupních cenách, je tedy potřeba doplnit stranu zdrojů za národní hospodářství o daně snížené o dotace na výrobky. [6]

$$\text{HDP} = \text{produkce} - \text{mezispotřeba} + \text{daně z produktů} - \text{dotace na produkty} \quad (8)$$

Výdajová metoda

V tomto případě se HDP počítá jako součet konečného užití výrobků a služeb rezidentskými jednotkami a salda vývozu a dovozu výrobků a služeb. Jde tedy o sčítání výdajů na nákup hodnoty, nově vytvořené v dané ekonomice. Rozlišujeme tyto výdaje:

- **Výdaje domácností na spotřební statky (C)**, zahrnující výrobky (krátkodobého i dlouhodobého užití) a služby. Jedná se o největší výdajovou položku.
- **Hrubé soukromé investiční výdaje (I)**, které vyjadřují výdaje financované z podnikových zdrojů. „*Firmy svými nákupy obnovují a rozšiřují zásobu kapitálu, zvyšují své zásoby surovin a hotových výrobků na skladě*“ [24, s. 18] Dále sem patří i výdaje spojené s výstavbou rodinných domků.
- **Výdaje vlády na nákupy výrobků a služeb (G)**. Do státních výdajů se nezapočítávají státní transferové platby⁷.
- **Čistý export (NX)**, který získáme rozdílem mezi exportem a importem výrobků a služeb. Zde je nutné odečíst platby za výrobky a služby dovezené ze zahraničí, jelikož

⁷ Transferem rozumíme výdaj, za který stát nezíská od příjemce žádný výrobek či službu.

tyto produkty nebyly vytvořeny v domácí ekonomice. Naproti tomu je potřeba přičíst veškeré platby za výrobky a služby, které byly exportované, ale nebyly spotřebovány.

Sečtou-li se všechny tyto uvedené výdaje, získá se tím hodnota hrubého domácího produktu v tržních cenách. Tento stav se může následně zapsat takto:

$$HDP = C + G + I + NX \quad (9)$$

Důchodová metoda

Nezohledňuje všechny důchody, nýbrž jen důchody jednotlivců či korporací, jejichž původ je v běžné produkci statků a služeb. Tím pádem vylučuje transferové platby. Jde tedy o součet národního důchodu, který je představován součtem příjmů domácností, amortizace a nepřímých daní. Do národního důchodu se tedy zahrnují následující důchody [6]:

- Mzdy a platy, včetně ostatních nákladů zaměstnavatelů na pracovní sílu.
- Úroky získané domácnostmi a vládou (přijaté mínus vyplacené).
- Důchody ze sebezaměstnání, z nichž se nedá rozlišit složka pracovního důchodu a důchodu z podnikání.
- Zisky ostatních podniků jsou vyjádřeny jako rozdíl mezi přidanou hodnotou netto a mzdami.
- Renty plynoucí domácnostem z vlastnictví půdy a nemovitosti.

Jestliže se následně připočte k zmíněnému národnímu důchodu i amortizace (opotřebení) a nepřímé daně, výsledkem bude hrubý domácí produkt.

3.2 Hrubý národní produkt

Dalším statistickým údajem vyjadřující ekonomickou výkonnost země je HNP, neboli hrubý národní produkt. Používá mírně odlišná kritéria než HDP. Je méně používán pro porovnání ekonomického pokroku jednotlivých zemí.

Odlišnost mezi HNP a HDP vychází z toho, že část výstupu vytvořeného v dané zemi je vytvořena výrobními faktory, které mají původ v zahraničí. Příkladem může být, jak uvádí Liška [17, s. 367]: „část HDP České republiky je tvořena zisky realizovanými firmou Volkswagen z její činnosti na území České republiky, ale tyto zisky jsou zároveň součástí německého HNP. Podobně příjem českého hokejisty hrajícího v kanadsko-americké NHL je součástí českého HNP, nikoli však českého HDP, nýbrž kanadského.“

Ve světě, kde globalizace určuje hlavní trend, jsou výrobní faktory často pod kontrolou zahraničního kapitálu a většina zisků z těchto většinou nadnárodních společností je následně repatriována, což snižuje hodnotu HNP. Výhodou HNP oproti HDP je, že lépe dokáže zachytit prostředky, které má sledovaná země k dispozici, přičemž tyto prostředky mají podstatný vliv na celkovou hodnotu konečné spotřeby a úspory v dané zemi. HNP je také důležitým ukazatelem pro stanovení částky, které musejí členské země odvádět formou příspěvků do rozpočtů EU a OSN.

4 HOSPODÁŘSKÉ CYKLY

Skutečný ekonomický vývoj ovlivňuje celá řada faktorů, které způsobují kolísání všech základních makroekonomických veličin. Toto kolísání se projevuje v každé ekonomice a obvykle zasahuje všechny sektory, i když intenzita výkyvů nebývá stejně silná. „*Hospodářský cyklus tedy představuje více či méně pravidelné střídání expanze (konjunktury) a kontrakce (recese) ekonomické aktivity kolem dráhy trendového růstu*“. [32, s. 332]

Hospodářské cykly nejběžněji můžeme rozdělit dle doby trvání na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé cykly. K těmto jednotlivým druhům cyklů se přiřazují již konkrétní hospodářské cykly.

Rozdělení podle S. Czesaného

- Kitchinovy cykly (3-5 let): krátkodobé cykly jsou vyvolávány změnami zásob,
- Juglavovy cykly (7-11 let): střednědobé (velké) cykly, které závisí na produkci a investici do strojů a zařízení,
- Kuznetzovy cykly (15-25 let): dlouhodobé cykly, jež závisí na růstu populace, velikosti pracovní síly,
- Kondratěvovy cykly (55-60 let): dlouhodobé cykly, které závisí na technologických inovacích a posunují ekonomiku na vyšší technologickou úroveň.

Rozdělení podle J. Vlčka a kol.

- Kitchinovy cykly (36-40 měsíců),
- Juglavovy cykly (10-11 let),
- Kondratěvovy cykly více než 40let.

Hospodářské cykly mají určité rysy, které je odlišují od jiných fluktuací v ekonomice. Tyto rysy je možné shrnout následovně [5]:

- Sousednost změn, jež tvoří hospodářský cyklus – expanze, vrchol, kontrakce (recese), dno, nemá přesně stanovenou periodicitu. Fáze cyklu se sice opakují, ale doba trvání a dimenze se u individuálních cyklů odlišují.
- Hospodářské cykly převážně trvají v rozsahu 2–10 let. Jsou většinou delší než jiné přeměny ekonomické aktivity, které zpravidla trvají méně než jeden rok.

- Hospodářské cykly se týkají, ve srovnání s jinými krátkodobými pohyby v ekonomice, celého systému ekonomiky, resp. synchronizovaných pohybů průmyslového, obchodního i finančního sektoru.

Fáze hospodářského cyklu

Existují čtyři fáze hospodářského cyklu a to expanze, vrchol, recese a sedlo. Pokud dlouhodobě přetrvává expanze, hovoří se o konjunktūře a naopak při dlouhodobém poklesu ekonomiky hovoříme o krizi. Obě tyto fáze mají své body zvratu. Pokud ekonomika dosáhne svého dna při svém klesání, hovoříme o sedlu hospodářského cyklu. Pokud dojde k zvratu hospodářského růstu k hospodářskému poklesu, jde o vrchol hospodářského cyklu.

Expanze

Expanze představuje stav, kdy reálný produkt roste a ekonomika se posouvá nad svůj potenciální produkt⁸. Roste poptávka, která determinuje nabídku firem a poptávku po lidském faktoru. Tedy podniky začnou zvyšovat svojí produkci. Aby však mohly zvýšit produkci, musí investovat finanční prostředky a najmout zaměstnance, aby navýšily výrobní kapacity. V této fázi rostou tedy investice a klesá zároveň nezaměstnanost.

Lidem se zvyšují příjmy, s tím související i zvýšení jejich spotřebních výdajů. Reálný produkt roste, pakliže vypukne optimismus spotřebitelů či investorů, vláda zvýší své výdaje nebo se světová poptávka přesune na domácí zboží (reálné faktory). Dalším možným zdrojem expanze by byl růst peněžní zásoby (monetární faktor). Jestliže roste peněžní zásoba, klesá tak úroková míra, na kterou reagují firmy vyššími investicemi a lidé vyššími spotřebními výdaji.

Ekonomové hovoří o expanzi v případě, kdy reálný produkt roste alespoň ve dvou po sobě jdoucích čtvrtletí.

Vrchol

Vrchol je okamžik zlomu hospodářského cyklu, kdy se ekonomická aktivita nachází dočasně na nejvyšší úrovni. Dochází k růstu pouze nominálního HDP, protože se ekonomika dostala do inflační zóny, kde není možné, aby reálný produkt dále mohl růst. Kapacity ekonomiky jsou totiž zcela využity a začíná se objevovat nedostatek pracovní síly. Produkci v tomto okamžiku lze zvyšovat již pouze investováním do nových kapacit a zaměstnáváním nových pracovníků. Nicméně vysoká míra investic vyčerpává existující úspory a začíná tak vznikat nedostatek finančních fondů. V této fázi se růst projevuje pouze zvyšováním cenové

⁸ Potenciální produkt představuje stav, jehož může ekonomika daného státu dosáhnout za předpokladu optimálního využití veškerých vstupů, které má k dispozici.

hladiny a dochází k vytvoření nového cyklu. Lidé začnou omezovat své investice z důsledku pesimistického výhledu budoucnosti. Snížení investic následně vede k omezení výroby a zároveň i poklesu spotřeby, která vede k růstu nezaměstnanosti a ke snižování výdajů domácností.

Recese

Při recesi dochází k poklesu reálného produktu a ekonomika se posouvá pod úroveň svého potenciálního produktu. Firmám se hromadí zásoby, musí začít omezovat vlastní produkci, začnou též omezovat i investice, propouštět zaměstnance a snižují cenu své produkce. S tím souvisí růst nezaměstnanosti, lidé mají nižší příjmy než dříve a proto tak omezují své výdaje na spotřebu. O recesi opět hovoříme v tom momentě, kdy reálný produkt klesá alespoň dvě po sobě jdoucí čtvrtletí.

Důležitou částí recese je i deflační oblast. V této fázi dochází k ochlazení ekonomiky a k nevyužití výrobních zdrojů, protože podniky nemají odbyt. V případě, kdy jsou podniky nuceny omezit svou výrobu, začnou propouštět své zaměstnance. Následkem ztráty zaměstnání nemají domácnosti dostatek peněžních prostředků, které by mohly dále utrácet, což právě vede k omezení výroby podniků.

Jestliže je recese, neznamená to, že se všem firmám nedaří. Jsou firmy, které v této fázi mohou dokonce i růst. Recese ovlivňuje různá odvětví s různou intenzitou. Tržní odvětví můžeme rozdělit na ty, kterých se fáze hospodářského cyklu netýká a objem jejich tržeb není na fázi cyklu závislý a na ty, kterým se mění objem tržeb podle fáze hospodářského cyklu.

Vezmeme-li v úvahu statistická data, tak obory jako stavebnictví, automobilový průmysl nebo prodej luxusních výrobků v období recese upadají. Opakem může být prodej například levných variant výrobků a v poslední době i k nárůstu zájmu o takzvané kopie drahých produktů, jako například automobilů, motocyklů, lodí a dalších dopravních prostředků.

Sedlo

Sedlo neboli dno je spodním bodem zvratu hospodářského cyklu. Na základě poklesu výroby se v této fázi nabídka začíná vyrovnávat nízké poptávce. Podniky, jež dokázaly přežít recesi, tak postupně získávají potřebné finanční prostředky, mohou následně přijímat nové zaměstnance a opět rozšiřovat svoji výrobu. S tím souvisí nárůst počtu zaměstnaných a zvyšují se příjmy. Zde se ekonomika odráží ode dna a nastává její rozmach. Tím se opět překlápí do fáze vzestupu a celý proces hospodářského cyklu se v určitém čase stále opakuje.

Je potřeba si uvědomit, že v současné době recese nebo expanze nepostihují jednotlivé státy izolovaně. Prostřednictvím rozmachu globalizace a propojení tak mezinárodního obchodu, jsou jednotlivé státy citlivější na jakékoli změny ve smyslu expanze či recese týkající se daných subjektů na mezinárodním poli.

5 APLIKACE QT NA DATA SET PODNIKŮ ZVOLENÉHO ODVĚTVÍ

5.1 Testovací vzorek

Cílem praktické části této práce je porovnání výsledků modelu Quicktestu v modifikované variantě za jednotlivá odvětví s vývojem tuzemské ekonomiky. Pro tento výpočet je zapotřebí dostatečně velký vzorek analyzovaných subjektů za jednotlivé roky v jednotlivých odvětvích. Pro potřebu tohoto výpočtu bylo zapotřebí, zajistit požadovaná data prostřednictvím databáze ekonomických subjektů MagnusWeb od společnosti Bisnode. Databáze MagnusWeb obsahuje komplexní údaje o všech českých a slovenských ekonomických subjektech, a to jak právnických, tak fyzických.

„Modularita MagnusWebu umožňuje individuální nastavení pro každého uživatele a zobrazení pouze těch dat, která uživatel opravdu potřebuje.“ [3] Její součástí jsou například účetní závěrky u subjektů, které mají povinnost závěrky zveřejňovat, údaje o vybraných cenných papírech, událostech spojených s ekonomickými subjekty a řada dalších informací o jednotlivých subjektech. *„Díky finančním informacím a finanční analýze umožňuje provádět hloubkové analýzy nad subjekty či skupinami, příp. nad celými obory podnikání.“* [3]

5.2 Vstupní data

Data, která jsou potřebná pro výpočet jednotlivých ukazatelů u Kralickova Quicktestu se nacházejí v rozvaze a ve výkazu zisku a ztráty. Pro účely této práce postačí rozvaha a výkaz zisku a ztráty ve zjednodušeném rozsahu viz příloha. Nicméně samotné položky v těchto účetních výkazech nestačí. Je potřeba dopočítat jeden konkrétní údaj, a to cash flow.

Z výše zmíněného vyplývá jedna zásadní výhoda tohoto modelu. Lze jej využít jak pro hodnocení vlastního, tak i cizího podniku. Tato výhoda vyplývá ze způsobu výpočtu, kde veškeré potřebné údaje jsou veřejně dostupné. Tato skutečnost následně umožňuje majitelům či vrcholovým manažerům podniků, kdykoli zjistit finanční situaci vlastního podniku nebo, s kterým spolupracují nebo mají v plánu spolupracovat.

Při použití údajů, které obsahuje rozvaha či výkaz zisku a ztráty, je zapotřebí si uvědomit určité faktory, které mohou nepatrně zkreslit výsledek modelu, který je založen na těchto údajích.

Za nejvýznamnější nevýhodu u rozvahy lze považovat její statický charakter. Rozvaha je sestavována vždy k určitému datu a v tomto okamžiku, kdy chceme tento účetní výkaz

analyzovat už je stav majetku, závazků a vlastního kapitálu jiný. Existuje množství faktorů, které ovlivňují vypovídací schopnost rozvahy.

Mezi tyto faktory lze zařadit výše uvedené dle Bařinové [1]:

- *Využívání historických cen (pořizovací cena a vlastní náklady):* historické ceny neberou v úvahu vývoj tržních cen ani majetkových účastí. Historická cena tedy vyjadřuje účetní operace v odlišné kupní síle v porovnání se současností.
- *Technika oceňování investičního majetku:* při odpisování, metodou rovnoměrnou nebo zrychlenou se cena investičního majetku liší a ovlivňuje tak hodnotu stálých aktiv.
- *Technika oceňování zásob:* metoda oceňování ve skutečných nebo průměrných cenách ovlivňuje vykázanou hodnotu oběžných aktiv.
- *Oceňování pohledávek:* pohledávky, které jsou upravené o opravné položky z hlediska jejich návratnosti na sporné, nedobytné nebo pochybné pohledávky.
- *Některé položky, přestože mají vnitřní finanční hodnotu, nejsou ve výkazech zohledněny vůbec:* jedná se například o hodnotu kvalifikace a zkušenosti zaměstnanců.
- *Srovnatelnost údajů:* dle §8, odst. 2 Zákona o účetnictví je možné provádět změny způsobů oceňování, postupů odpisování, postupů účtování, uspořádání položek účetní závěrky a obsahové vymezení těchto položek v účetnictví a účetní závěrce výhradně z důvodu věrného zobrazení předmětu účetnictví.

5.3 Výpočet a postup hodnocení výsledků za odvětví

Oproti původní variantě nabývá modifikovaná varianta na náročnosti v důsledku výpočtu stanovených percentilů z daného odvětví. Pro výpočet čtyř ukazatelů je potřeba pouze sedm vstupních údajů z rozvahy a výkazu zisku a ztráty ve zjednodušeném rozsahu. Pouze jediný údaj se musí dopočítat a to cash flow. Pro výpočet tohoto údaje je použit postup stanovený Kislingerovou [11] v následné podobě:

$$CF = \text{výsledek hospodaření za účetní období} + \text{odpisy} + \text{změna stavu rezerv} \quad (10)$$

Pro samotný výpočet byl použit počítačový program Microsoft Excel, kvůli velkému množství dat analyzovaných podniků. Výpočet byl proveden jednotlivě na třech odvětví, přičemž za každé odvětví se analyzovalo deset let v rozmezí 2006 až 2015. V odvětví

stavebnictví byl analyzován vzorek čítající 50 000 testovacích subjektů. Za zpracovatelský průmysl dosáhl tento počet na hodnotu 85 000 a u odvětví velkoobchod a maloobchod počtu 70 000 testovacích subjektů.

Tvorba vzorců pro výpočet jednotlivých ukazatelů byla náročná. Jednotlivé ukazatele tvoří podíl dvou či tří údajů, nicméně bylo zapotřebí zajistit určité podmínky, které by mohly narušit výpočet (dělení nulou) a dále zajistit správné ohodnocení v případě různých hodnot u CF.

Následně bylo nutné stanovit za každé odvětví k základnímu roku 2006 percentily pomocí funkce „PERCENTIL.INC“ a dle stanovených mezí ohodnotit výsledky jednotlivých poměrových ukazatelů. Pro každý podnik se sečetl výsledný počet bodů a vypočetl se prostý aritmetický průměr, který se následně dosadil do intervalu bonity podniku. Tento krok se řešil přes funkci „KDYŽ“ a následně přes funkci „COUNTIF“ se zjistil výsledný počet podniků v jednotlivých intervalech konečného hodnocení.

Podobně se postupovalo při zjišťování rozdělení podniků dle bonity u finanční stability a výnosové situace. Následně se provedl prostý aritmetický průměr všech podniků za výslednou bonitu, a dále samostatně za finanční stabilitu a výnosovou situaci. Pro zjištění korelace byla použita funkce „CORREL“, která stanovila korelaci pro jednotlivá odvětví z pohledu výsledné bonity a též i samostatně pro FS a VS.

5.4 Charakteristika odvětví

5.4.1 Zpracovatelský průmysl

Sekce C zahrnuje mechanickou, fyzikální nebo chemickou přeměnu materiálů nebo komponentů na nové produkty, ačkoliv toto nelze použít jako jednotné univerzální kritérium pro definování výroby zboží, tj. zpracovatelského průmyslu. Materiály, látky a suroviny, které se využívají jako vstupy zpracovatelského průmyslu, jsou produkty zemědělství, lesnictví, rybolovu a akvakultury, těžby, dobývání kamene, písků a jílu nebo se též může jednat o produkty jiných zpracovatelských činností. Obecně se považuje za výrobu zboží podstatná změna, renovace nebo rekonstrukce produktů, a zařazuje se tedy do zpracovatelského průmyslu. [7]

Výsledkem výrobního postupu jsou buď hotové výrobky určené pro užívání nebo spotřebu, nebo polotovary určené k dalšímu opracování nebo zpracování. [7]

Mezi činnosti, které lze uvést v CZ-NACE⁹ [20] (klasifikace ekonomických činností) do zpracovatelského průmyslu patří:

- Zpracování čerstvých ryb, otevírání ústřic apod., které není prováděno na rybářském plavidle.
- Pasterování a stáčení mléka do láhví.
- Impregnování dřeva.
- Protektorování pneumatik.
- Tisk a s ním související činnosti.
- Výroba hotových betonových směsí.

Naopak jsou činnosti, které sice příležitostně zahrnují transformační postupy, nicméně spadají do jiných sekcí CZ-NACE [20] resp. nepatří do zpracovatelského průmyslu:

- Těžba dřeva.
- Úprava rud a jiných nerostů.
- Úprava potravin pro okamžitou spotřebu na místě.
- Výstavba a montážní činnosti prováděné na staveništi.
- Míchání barev, plnění lahví či přebalování zboží.

Z výše uvedeného vyplývá, že zpracovatelský průmysl zahrnuje mnoho průmyslových odvětví. Mezi, které se řadí zejména strojírenský průmysl, chemický, potravinářský, hutnický, dřevařský, textilní a tak dále.

Zpracovatelský průmysl je jedna z podstatných složek hrubého domácího produktu v České republice. Dle vývoje základních produkčních charakteristik se ukazuje, že po recesním útlumu, začal ZP od roku 2011 překonávat úroveň roku 2008. V roce 2012 se ZP přehoupl opět do kladných hodnot ekonomické přidané hodnoty a dále v roce 2014 a 2015 podstatně vylepšil svojí konkurenceschopnost. [18]

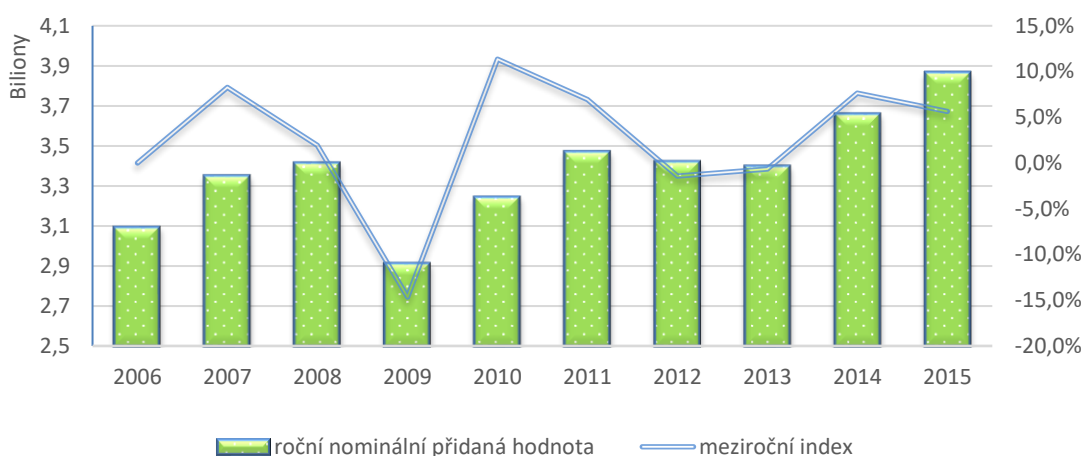
Pomocí rychlého rozvoje nových technologií a také se záměry hospodářské politiky se v činnostech ZP stále více objevují aktivity, které mají charakter služeb (věda a výzkum

⁹ NACE znamená v překladu statistická klasifikace ekonomických činností. Evropská unie (respektive Evropské společenství) pomocí tohoto označení již od roku 1970 sbírá statistická data v mnoha ekonomických oblastech. Předpona CZ určuje, že se týká činností prováděných v České republice, u nás má sběr těchto dat na starosti Český statistický úřad. Data v něm mají pouze evidenční význam.

vzdělávání, obslužné a doplňkové činnosti), které se prolínají s odvětvími služeb, avšak statisticky je nelze vyčlenit. [18]

U zpracovatelského průmyslu je potřeba zmínit odvětví automobilového průmyslu, které je jednoznačně dominantou ZP, „který zároveň působí jako multiplikační faktor pro rozvoj dalších navazujících odvětví.“ [18]

V následujícím grafu č. 1 je znázorněn trend vývoje produkce v odvětví ve stálých cenách. Po silném útlumu v roce 2009, kdy došlo k propadu produkce, nabírá ZP opět na síle. Důkazem této skutečnosti jsou zejména roky 2014 a 2015, kdy produkce dosáhla již vyšších hodnot, než v roce 2008.

Obrázek 1: Vývoj produkce u zpracovatelského průmyslu

Zdroj: vlastní zpracování

5.4.2 Stavebnictví

Do sekce stavebnictví se zahrnují specializované i nesespecializované stavební činnosti. Jde tedy o práce na novostavbách, opravy, provádění nástaveb a přestaveb budov i inženýrských děl, výstavba prefabrikovaných objektů na staveništi a staveb dočasného charakteru. [7]

Jde zejména o výstavbu kompletních bytových, kancelářských a obchodních budov, ostatních veřejných budov, zemědělských budov, sportovních hal atd. Dále to jsou výstavby dálnic, silnic, mostů, tunelů, železničních tratí, přístavů, kanalizací, potrubí, elektrických vedení atd. [7]

Tato sekce též zahrnuje i developerskou činnost v oblasti bytových i nebytových stavebních projektů, a to formou zajištění finančních, technických a hmotných zdrojů. Pokud

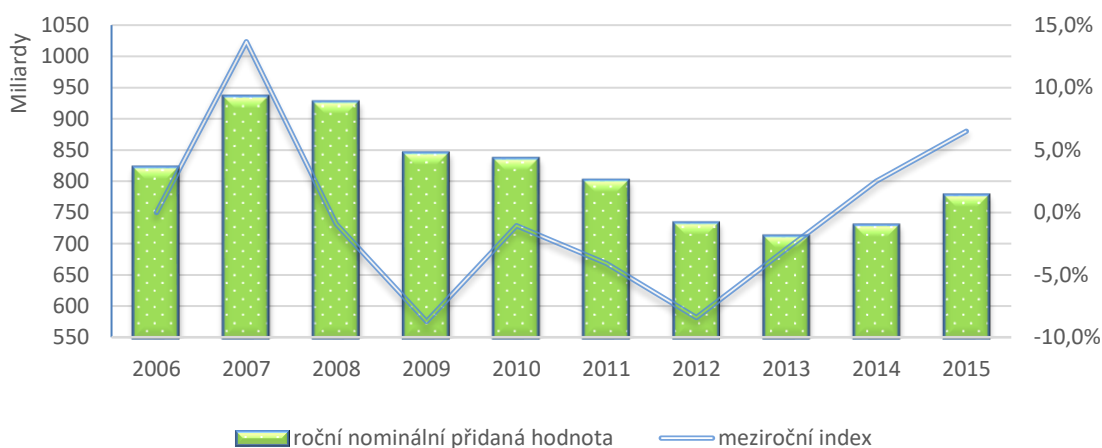
tyto činnosti nejsou zaměřeny na pozdější prodej staveb, ale na jejich užívání, nejsou jednotky zařazeny do této sekce, ale podle druhu provozních činností. [7]

Stavebnictví se řadí mezi důležité odvětví národního hospodářství a významně tak ovlivňuje další obory. Sektor je specifický řadou charakteristik, ke kterým se řadí zejména sezónnost, délka a nepravidelnost výrobního cyklu, či dlouhá životnost produkce a jeho vazba na jedno místo.

Stavební výroba si v minulých letech prošla v souvislosti s nástupem finanční krize fází výrazného zpomalení, nicméně současný trend naznačuje tomu, že recese tuzemského stavebnictví pomalu končí. V neposlední řadě je také zapotřebí zmínit důležitost vládních rozhodnutí, která se týkají především ohromných investic do infrastruktury.

Pro stavební sektor je typický tvrdý konkurenční boj, který tlačí ceny zakázek dolů, přičemž podstatně hůře na tom jsou menší hráči, kteří působí v roli subdodavatelů.

V grafu číslo 2 je znázorněn vývoj produkce za sledované období. V roce 2011 pokračoval pokles stavební produkce, který nastartoval krizový rok 2008. Rok 2013 již zpomaluje tento pokles a vývoj produkce se opět začíná v následujících letech dostávat do černých čísel.

Obrázek 2: Vývoj produkce u stavebnictví

Zdroj: vlastní zpracování

5.4.3 Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel

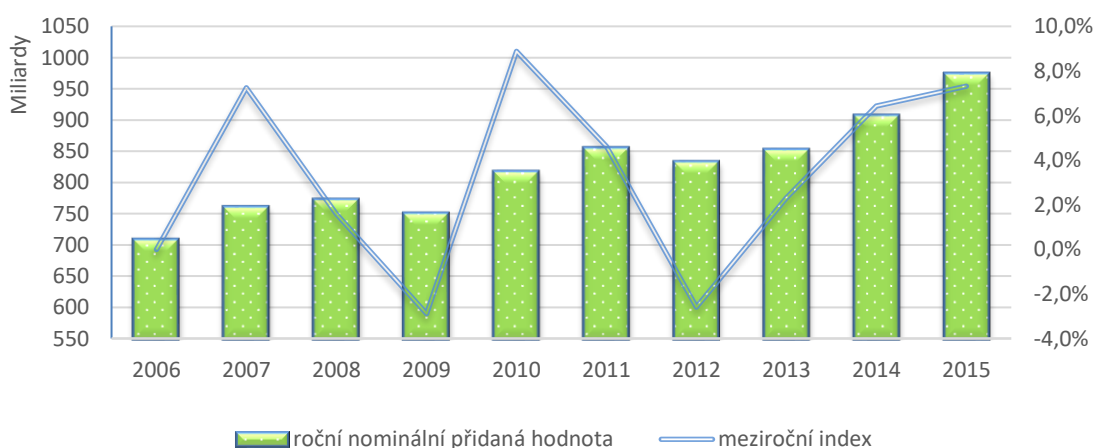
Do této sekce se zahrnuje velkoobchod a maloobchod jakéhokoliv druhu zboží a poskytování služeb souvisejících s prodejem zboží. Součástí sekce G je též i údržba a opravy motorových vozidel a motocyklů. Velkoobchod a maloobchod lze charakterizovat, jako

poslední články v distribuci zboží. Prodej bez dalšího zpracování zahrnuje činnosti spojené s obchodem, např. třídění, klasifikování či sestavování zboží, míchání zboží, balení, vybalování a přebalování pro rozdělování na menší množství atd. [7]

Do velkoobchodu patří nákup a další prodej nového a použitého zboží maloobchodníkům, obchodním zástupcům (např. v průmyslu, obchodu, institucích) nebo profesním uživatelům. Patří sem i obchod mezi samotnými velkoobchody, nebo působení agentů či makléřů při nákupu nebo prodeji zboží. [7]

Maloobchod je podobným typem nákupu a prodeje, jako velkoobchod. Na rozdíl od velkoobchodu se maloobchod zaměřuje především na obchod nového či použitého zboží pro osobní spotřebu a využití v domácnostech.

Velkoobchod a maloobchod patří do odvětví, které nebylo natolik zasaženo finanční světovou krizí z pohledu produkce. Na grafu č. 3 je znázorněn vývoj produkce za sledované období. Po roce 2008 následoval menší propad pod hodnotu, která byla dosažena v roce 2007. Nicméně následující léta ukazují, že odvětví nebylo nijak výrazně zasaženo krizí a převládá pozitivní vývoj částečně narušený rokem 2012, kdy došlo k poklesu tuzemské ekonomiky, ale i ekonomiky Evropské unie.

Obrázek 3: Vývoj produkce u velkoobchodu a maloobchodu

Zdroj: vlastní zpracování

5.5 Vývoj ekonomiky České republiky podle HDP

Rok 2006

Za rok 2006 se rekordně zvýšil hrubý domácí produkt reálně o 6,4 %. V předešlém roce 2005 dosáhl růst ekonomiky podobných čísel, avšak jednotlivé složky poptávky se podílely v obou letech na růstu odlišně. Zatímco v roce 2005 mělo klíčovou roli v ekonomickém růstu výrazné zlepšení exportní výkonnosti ekonomiky, v následném roce to naopak byly výdaje na konečnou spotřebu a tvorba hrubého kapitálu.

Výdaje domácností na konečnou spotřebu reálně vzrostly o 4,6 %. Tvorba hrubého fixního kapitálu¹⁰ byla meziročně vyšší reálně o 7,3 %, nejrychleji přitom rostly investice do dopravních prostředků, strojů a zařízení.

Rok 2007

V tomto roce opět pokračoval ve vývoji české ekonomiky trend silné ekonomické aktivity. HDP se meziročně zvýšil reálně o 6,5 % a dosáhl tak rekordní úrovně v novodobé historii Českého republiky. Na straně tvorby zdrojů byl růst produktu nejvíce podporován zpracovatelským průmyslem a na straně užití zejména výdaji domácností na konečnou spotřebu (5,7 %). Růst byl též podpořen navýšením vládních výdajů (0,9 %) a tvorbou hrubého fixního kapitálu (6,1 %).

Dosaženou dynamikou se Česká republika zařadila k nejrychleji rostoucím zemím v Evropě. Rychleji rostly jen pobaltské republiky a především Slovensko, které růstem 10,4 % dosáhlo svého nejlepšího výsledku od roku 1993. Eurozóna jako celek vzrostla o 2,6 %, což z hlediska vyspělých evropských ekonomik představuje stále solidní dynamiku s pozitivním dopadem na odbytové možnosti českého vývozu. V průběhu roku se však hospodářský vývoj eurozóny zpomaloval.

Rok 2008

V úhrnu za celý rok 2008 hrubý domácí produkt vzrostl ve srovnání s rokem 2007 reálně o 3,1 % při nárůstu zaměstnanosti v průměru o 1,7 %. Zvýšení HDP tedy bylo zhruba stejnou měrou zajišťováno růstem produktivity práce i zaměstnanosti.

Výrazné meziroční zpomalení růstu reálného HDP především v posledním čtvrtletí tohoto roku byl ovlivněn několika okolnostmi:

¹⁰ Tvorba hrubého fixního kapitálu neboli THFK, představuje hodnotu pořízení hmotných i nehmotných investic, tedy majetku, který nebude spotřebováván, ale využit pro další produktivní činnost.

- Česká ekonomika se již od poloviny roku 2007 nacházela v sestupné fázi hospodářského cyklu, což se v prvních třech čtvrtletích 2007 projevovalo relativně mělkým, avšak pokračujícím zpomalováním růstu HDP.
- Globální finanční krize sice Českou republiku v zásadě nezasáhla, vyvolala však v celosvětovém měřítku nezanedbatelný pokles poptávky po zboží a službách. Pro výrazně exportně orientovanou českou ekonomiku z toho vyplynuly podstatné odbytové potíže, umocněné navíc opatrnějším přístupem komerčních bank k poskytování úvěrových produktů podnikatelské sféře i obyvatelstvu.

Rok 2009

Nepříznivý globální hospodářský vývoj, spojený s výrazným útlumem poptávky, který dolehl na českou ekonomiku v závěru roku 2008 jako externí šok, pokračoval také v roce 2009. Jeho projevem bylo další oslabení exportních trhů, což se nezbytně promítlo do úrovně tuzemského ekonomického výkonu. Hrubý domácí produkt v roce 2009 poklesl meziročně reálně o 4,1 %.

Svého dna ekonomika dosáhla již v 1. čtvrtletí, ve kterém produkt (ve stálých cenách) ve srovnání s předchozím čtvrtletím propadl o 4,1 %. V dalším čtvrtletí se již tento stav výrazně zkorigoval a počínaje 3. čtvrtletím se česká ekonomika vydala na dráhu mírného růstu.

Vývoj české ekonomiky se od celkové hospodářské situace v Evropě výrazně nelišil. Platí to zejména o míře meziročního poklesu hrubého domácího produktu, která v zemích eurozóny činila rovněž 4,1 %. Eurozóna jako celek překonala recesi také ve 3. čtvrtletí, ale ve 4. čtvrtletí její ekonomika pouze stagnovala.

Rok 2010

Tento rok se zdál pro českou ekonomiku již příznivějším. Hrubý domácí produkt reálně vzrostl o 2,2 %. Růst ekonomiky zajistilo zejména odvětví zpracovatelského průmyslu. Postupné obnovování zahraniční konjunktury a s tím související poptávky poskytlo prostor exportně orientovaným odvětvím a ta jej dokázala využít. Výdaje domácností na konečnou spotřebu se v ročním úhrnu zvýšily jen o nepatrných 0,4 %, přičemž ve druhé polovině roku již postupně klesaly. Dynamicky rostl obrat zahraničního obchodu, vývoz i dovoz výrobků a služeb vzrostly shodně o 17,6 % a to i přes nepříznivý vývoj směnných relací, které se meziročně zhoršily o 2,2 p. b. Negativní vliv na růst ekonomiky byla především redukce rozpočtových výdajů organizací sektoru vládních institucí, která se výrazně promítla do jejich hospodaření ve 2. pololetí.

Rok 2011

Dynamiku HDP v ČR za rok 2011 charakterizovala sestupná tendence. Tento vývoj byl podpořen stejným vývojem v Evropě. Struktura růstu ukazuje podle složek HDP, že významný vliv na útlum hospodářství měly domácí podmínky.

HDP v reálném vyjádření, očištěný o sezónní vlivy a nestejný počet pracovních dní, se v roce 2011 zvýšil meziročně o 1,9 %. K růstu přispěl zejména zahraniční obchod, kdy vývoz vzrostl o 11,0 %, zatímco dovoz pouze o 7,5 %. Ostatní složky růst ekonomiky snižovaly, jak výdaje na konečnou spotřebu domácností, výdaje vládního sektoru, tak i investice.

Rok 2012

V roce 2012 zaznamenal ekonomický vývoj v ČR pokles HDP. Příčinu poklesu ekonomiky lze hledat především v posledních třech čtvrtletích ve slabé domácí poptávce s omezovanými výdaji na konečnou spotřebu.

Za celý rok 2012 klesl výkon ekonomiky o 1,2 % proti roku 2011. Mezi jedinou složku, která zmírňovala pokles, lze zařadit pouze zahraniční obchod. Největší negativní vliv měly omezované výdaje domácností na spotřebu.

Rok 2013

Rok 2013 znamenal již druhý rok recese v řadě. HDP opět klesl, v tomto případě o 0,9 %. Na snížení výkonnosti stejně jako v roce 2012 silně tlačila slabá poptávka po tvorbě hrubého fixního kapitálu, tedy investicích. Byl zaznamenán záporný výsledek u zahraničního obchodu (-0,3 %), což byla skutečnost, ke které došlo naposledy v roce 2007. Jedinou složkou poptávky, která bránila hlubšímu poklesu HDP, byly výdaje na konečnou spotřebu vládních institucí (+0,4 %) způsobeny ukončením dva roky trvajících fiskálních restrikce omezujících spotřebu vládních institucí.

Rok 2014

Údaje za rok 2014 vykazaly, že česká ekonomika již překonala dva roky recese. Nárůst HDP za tento rok činil přesně 2,0 %. HDP vytvořené v roce 2014 už téměř vyrovnalo svojí úroveň z vrcholu konjunktury v roce 2008.

K nárůstu nejvíce přispěl obnovený růst tvorby hrubého fixního kapitálu (+1,2 %), kdy v české ekonomice výrazně investovaly nejen tuzemské a zahraniční podniky, ale i domácnosti. Oproti tomu výsledek zahraničního obchodu (-0,1 %) lehce zbrzdil a nepodpořil růst ekonomiky.

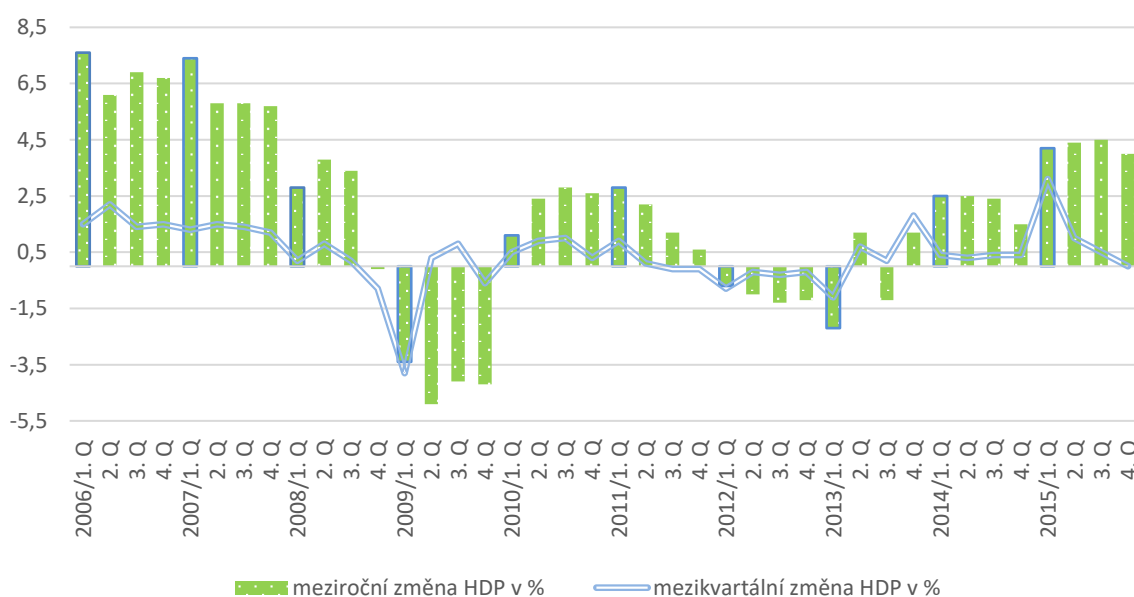
Rok 2015

Pozitivní vývoj růstu následoval i v roce 2015. Česká ekonomika dosáhla na největší růst za posledních osm let, tj. od vrcholu konjunktury v roce 2008. Hrubý domácí produkt se zvýšil o 4,3 %. Za tímto růstem stála na výdajové straně zejména domácí poptávka, na straně nabídky působily pozitivně především zpracovatelský průmysl a soukromé a veřejné služby.

Za tímto růstem jsou též i mimořádné vlivy. Jednalo se o pokles ceny ropy na světovém trhu, což snižovalo firmám náklady na vstupy a domácnostem výdaje na nákup pohonných hmot, a také o dočerpávání finančních prostředků z fondů EU na konci programového období 2007-2013.

Česká republika se s tímto růstem zařadila k nejrychleji rostoucím zemím EU. Na vyšší přírůstek HDP si podle dostupných údajů přišla pouze Malta (+6,3 %).

V následujícím grafu je znázorněn vývoj HDP v jednotlivých čtvrtletích za období 2006 až 2015 v procentech.

Obrázek 4: Vývoj HDP za období 2006 až 2015

Zdroj: zpracováno dle [16]

6 KOMPARACE VÝSLEDKŮ QUICKTESTU S HDP

6.1 Zhodnocení zpracovatelského průmyslu

Zpracovatelský průmysl během posledních deseti let zažil pravděpodobně největší výkyvy ze sledovaných odvětví z hlediska úrovně produkce. Při porovnání vývoje tuzemské ekonomiky dle HDP a vývoje produkce ve ZP, lze jednoznačně usoudit vliv české ekonomiky na celkové úrovni produkce odvětví. Dle zjištěných hodnot, získaných prostřednictvím modifikované varianty Kralickova Quicktestu, odpovídá změna bonity též změně hrubého domácího produktu.

V tabulce č. 5 je znázorněno procentuální rozdělení bonity, resp. finančního zdraví podniků. Zásadní vliv na bonitu podniků měla především výnosová situace, která je znázorněna v grafu č. 6.

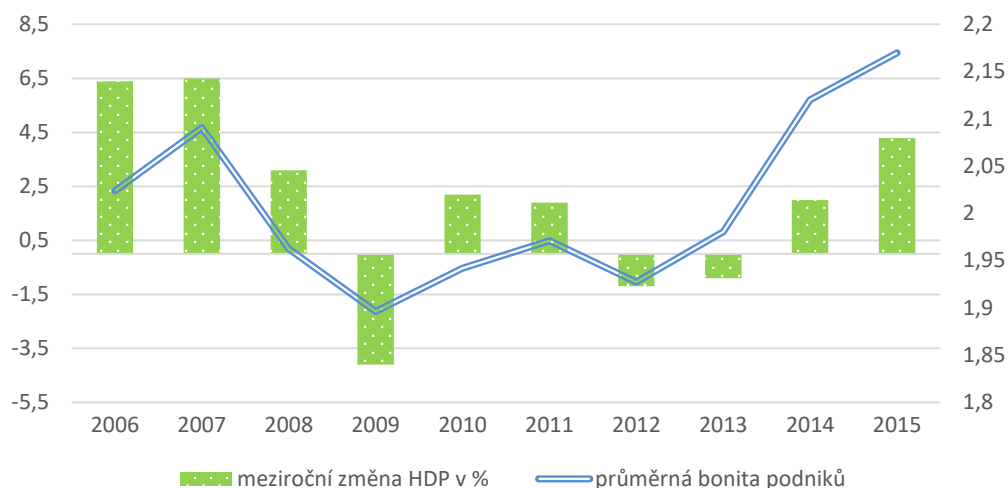
Tabulka 5: Procentuální rozložení ve ZP dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015

Hodnocení bonity	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Velmi dobrý podnik	14,1	15,6	14,8	12,6	13,0	14,0	12,8	14,3	16,8	17,7
Dobrý podnik	25,6	26,6	23,9	23,3	24,4	24,6	24,1	24,7	27,0	28,7
Průměrný podnik	27,9	27,5	25,0	25,8	26,9	26,0	26,5	26,5	26,2	25,2
Špatný podnik	23,4	22,0	25,4	27,0	25,2	25,2	25,7	24,0	21,6	20,3
Velmi slabý podnik	9,1	8,3	10,8	11,4	10,6	10,2	10,8	10,4	8,3	8,1

Zdroj: vlastní zpracování

Trend vývoje bonity za sledované období je pozitivní. Rok 2015 vůči základnímu období 2006 dosáhl lepších hodnot v oblasti hodnocení dobrý a velmi dobrý podnik. Oproti tomu se snížily procentní body u podniků se slabší bonitou. Během sledovaného období došlo k různým propadům. Především rok 2009 zaznamenal propad bonity, pravděpodobně zapříčiněním následky finanční a hospodářské krize.

V grafu č. 5 je zobrazeno porovnání vývoje očištěného HDP s vývojem průměrné bonity podniků, která byla zjištěna prostým aritmetickým průměrem hodnocení všech podniků za dané odvětví.

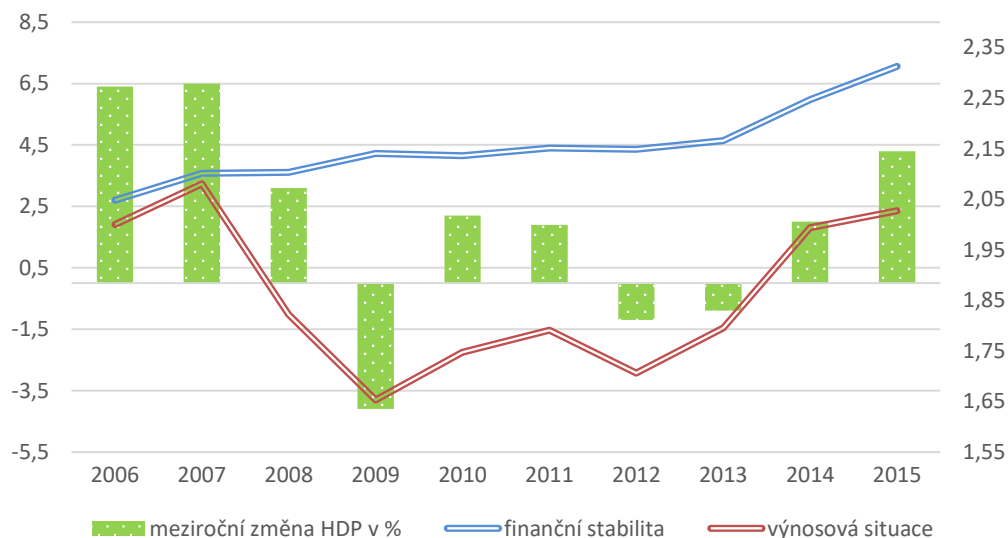

Obrázek 5: Průměrná bonita podniků ve zpracovatelském průmyslu 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Celková bonita podniků v roce 2015 byla vyšší než v základním období 2006. Tento vývoj koresponduje i s vývojem produkce za toto odvětví viz kapitola č. 5. 4. 1.

Jak již bylo zmíněno, tak změna celkové bonity byla zapříčiněna především ve výkyvech hodnocení u výnosové situace. V grafu č. 6 lze spatřit rozdílný vývoj finanční stability a výnosové situace vůči HDP. Bonita za finanční stabilitu ve sledovaném období zaznamenala pozitivní vývoj, který je výrazný především za rok 2014 a 2015.

Obrázek 6: Vývoj finanční a výnosové situace ve zpracovatelském průmyslu 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Výnosnost podniků byla znatelně ovlivněna vývojem české ekonomiky. V prvním krizovém období po roce 2007 nastává znatelný pokles bonity, který trvá až do roku 2009. V roce 2012 byl zaznamenán další propad. Nicméně v dalších třech sledovaných letech již bonita výnosnosti roste a v roce 2015 lehce přesáhne hodnotu naměřenou v roce 2006.

6.2 Zhodnocení stavebnictví

Stavebnictví nebylo zasaženo finanční a hospodářskou krizí v roce 2008 tak výrazně, jako zpracovatelský průmysl z pohledu objemu produkce. Došlo zde k určitému poklesu roční úrovně produkce v roce 2009, což mělo za následek propad celkové bonity podniků s meziročním zpožděním v roce 2010. Nicméně v dalších letech stavebnictví zasáhla další krize, zejména rok 2013 byl nejslabší ze sledovaného období, kdy naměřené hodnoty finančního zdraví podniků klesly na svá minima.

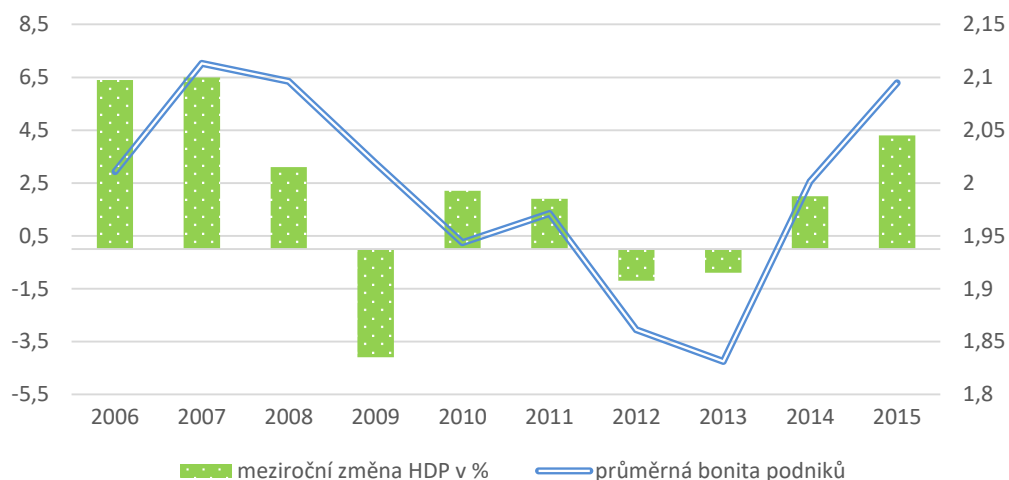
Tabulka č. 6 znázorňuje podrobný vývoj bonity za sledované období. Lze vyzorovat, že roky 2012 a 2013 byly pro stavebnictví z pohledu bonity nejhorší. Je zde zjevný propad v oblasti dobře hodnocených podniků.

Tabulka 6: Procentuální rozložení ve stavebnictví dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015

Hodnocení bonity	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Velmi dobrý podnik	13,0	14,9	15,9	14,7	13,1	12,5	11,0	10,7	13,7	15,9
Dobrý podnik	26,0	28,4	25,5	25,3	23,7	26,4	23,5	23,2	25,7	28,7
Průměrný podnik	29,0	27,6	28,9	26,3	27,0	26,5	26,6	26,3	27,4	25,1
Špatný podnik	23,6	22,3	22,0	24,3	25,8	25,7	27,8	27,1	24,2	19,6
Velmi slabý podnik	8,4	6,8	7,6	9,4	10,3	8,9	11,2	12,6	9,0	10,7

Zdroj: vlastní zpracování

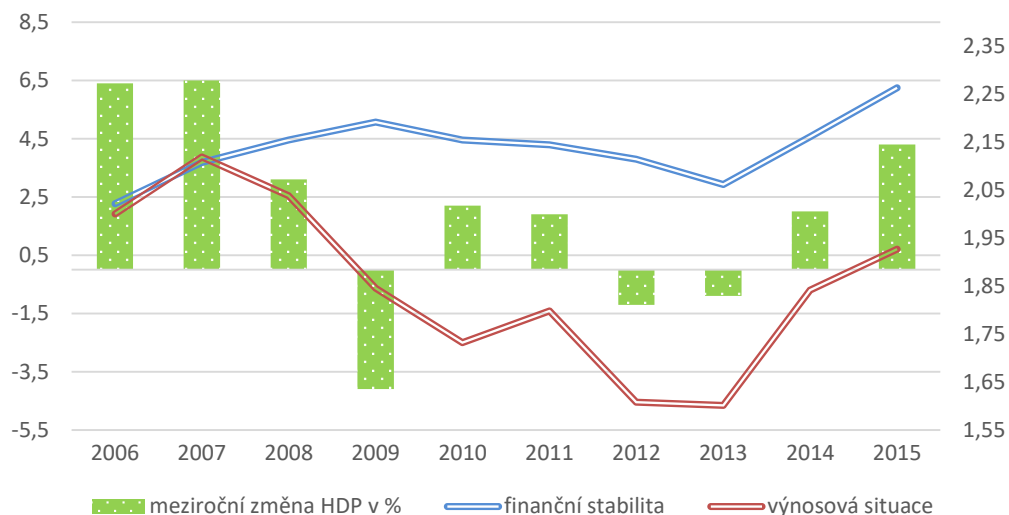
Na grafu č. 7 je znázorněn vývoj průměrné bonity podniků. Stavebnictví se v tomto směru v roce 2013 odrazilo ode dna a za roky 2014 a 2015 výrazně zlepšilo svojí bonitu. V porovnání s produkcí tohoto odvětví je zjevné, že bonita rostla rychleji než samotná produkce. V roce 2015 dosáhlo stavebnictví lepšího hodnocení vůči základnímu období 2006 i přesto, že celkový objem produkce za rok 2015 nedosáhl na úroveň roku 2006.

Obrázek 7: Průměrná bonita podniků ve stavebnictví 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Finanční stabilita znázorněna v grafu č. 8 si za celé sledované období polepšila. Její bonita oproti základnímu období vzrostla o 0,24 bodu. Nicméně i ona se nevyvarovala poklesu v období 2009 až 2013. Tento vývoj částečně koresponduje s vývojem produkce. Oproti tomu výnosová situace v roce 2015 dosáhla horší bonity než v roce 2006. Je zde evidentní propad od roku 2008 až 2013 s výjimkou roku 2011. Nejnižší hodnotu výnosnost zaznamenala v roce 2013, obdobně jako celková bonita.

Obrázek 8: Vývoj finanční a výnosové situace ve stavebnictví 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

6.3 Zhodnocení velkoobchodu a maloobchodu

Dle vývoje celkové produkce u obchodu, lze tvrdit, že změny v české ekonomice charakterizované hrubým domácím produktem nijak neovlivnily produkci daného odvětví. Podle zjištěných hodnot však došlo k razantním změnám u celkové bonity podniků v tomto odvětví při změnách HDP. Vývoj bonity silně koresponduje s vývojem české ekonomiky.

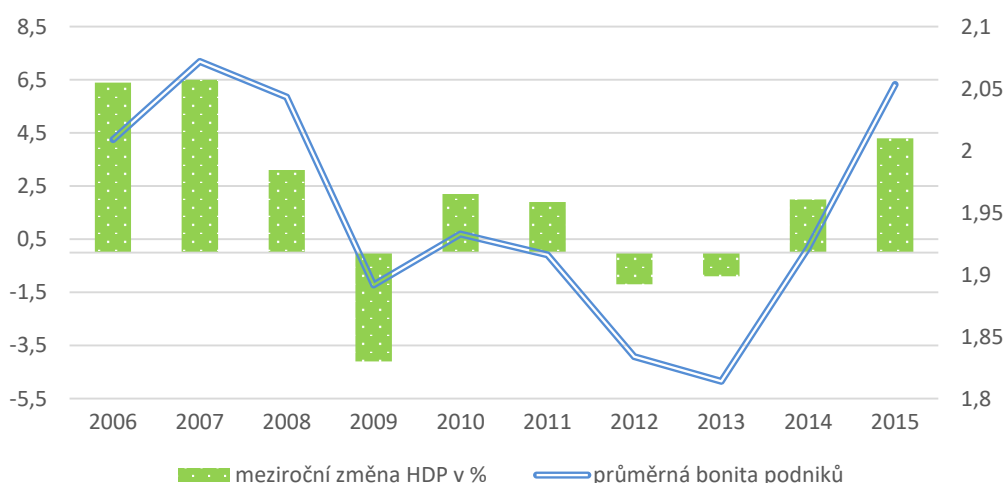
Tabulka č. 7 znázorňuje rozložení podniků v odvětví podle bonity. Kritickým rokem pro obchod byl rok 2009, ve kterém došlo k největšímu propadu.

Tabulka 7: Procentuální rozložení v obchodu dle hodnocení QT v letech 2006 až 2015

Hodnocení bonity	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Velmi dobrý podnik	14,6	15,9	17,4	12,5	12,9	13,2	11,3	11,2	12,7	15,7
Dobrý podnik	25,0	25,2	22,8	22,6	24,4	23,4	22,3	21,8	24,4	26,5
Průměrný podnik	27,0	28,1	26,3	26,9	25,7	26,0	26,2	25,2	25,9	25,5
Špatný podnik	23,4	21,6	23,5	26,1	26,9	26,6	29,1	30,0	26,7	23,7
Velmi slabý podnik	10,0	9,2	10,0	11,8	10,0	10,8	11,2	11,8	10,3	8,7

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 9 znázorňuje průměrnou bonitu podniků. Opět lze vidět, že vývoj bonity z velké části kopíruje průběh HDP. Svého dna dosáhlo hodnocení v roce 2013, od kterého opět vede pozitivní růst v roce 2014 a 2015.

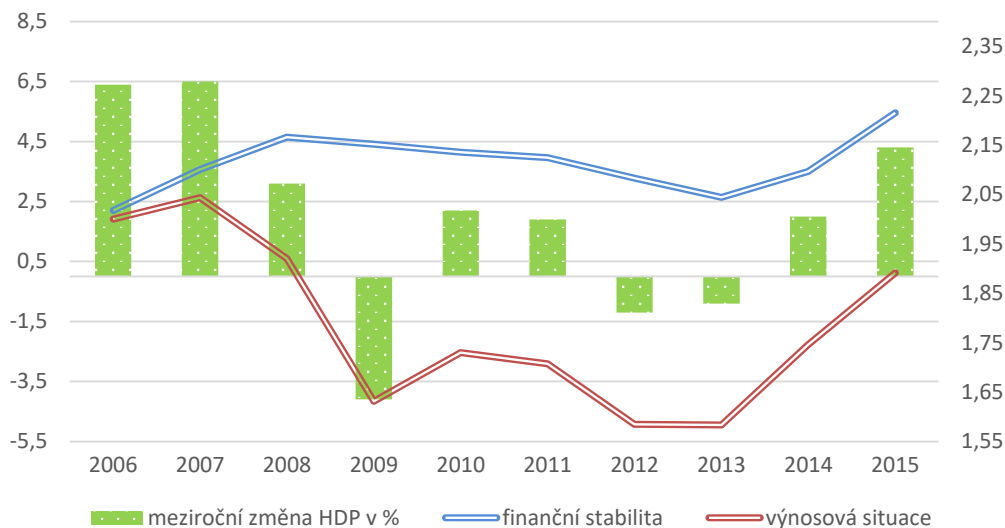

Obrázek 9: Průměrná bonita podniků v obchodu 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

Následující graf porovnává vývoj finanční a výnosové situace. Finanční stabilita na konci sledovaného období oproti základnímu období 2006 dosáhla výrazného zlepšení. Na opačné straně výnosová situace dosáhla o poznání horších výsledků v roce 2015 oproti roku 2006.

Nejslabší období z pohledu bonity jak u finanční stability, tak i u výnosové situace bylo v letech 2012 a 2013.

Obrázek 10: Vývoj finanční a výnosové situace v obchodu 2006 až 2015

Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Komparace mezi odvětvími

Vývoj všech tří odvětví, má znatelnou spojitost se změnami hrubého domácího produktu. Pro určení úrovně spojitosti byla zjištěna korelace¹¹ mezi průměrnou bonitou a HDP.

Dále byly stanoveny korelační koeficienty zvláště pro finanční stabilitu a výnosovou situaci, neboť dle naměřených výsledků je celková bonita podniků za všechny tři sledovaná odvětví závislá, především na výnosové situaci.

V tabulce č. 8 jsou následně zaznamenané naměřené hodnoty pro jednotlivá odvětví. Nejvyšší korelace výsledné bonity získalo odvětví obchodu, dosáhlo na hodnotu 0,82 po zaokrouhlení. Původní tvrzení, že výsledná bonita je výhradně podpořena výnosovou situací, je dále podpořeno i výpočtem korelačního koeficientu. Všechna tři odvětví dosahují vysoké

¹¹ Korelace znamená vzájemný vztah mezi dvěma procesy nebo veličinami. Pokud se jedna z nich mění, mění se korelativně i druhá a naopak. Pokud se mezi dvěma procesy ukáže korelace, je pravděpodobné, že na sobě závisí, nelze z toho však ještě usoudit, že by jeden z nich musel být příčinou a druhý následkem. Matematicky se korelace vyjadřuje číslem mezi -1 a 1. Hodnoty blízké nule signalizují nekorelovanost veličin, hodnoty dále od nuly pak kladnou nebo zápornou korelaci podle znaménka vypočteného koeficientu. Jak vysoké hodnoty odpovídají silné či slabé korelaci, záleží na konkrétní situaci, korelace nad 0,5 či pod -0,5 se však obecně považují za silné.

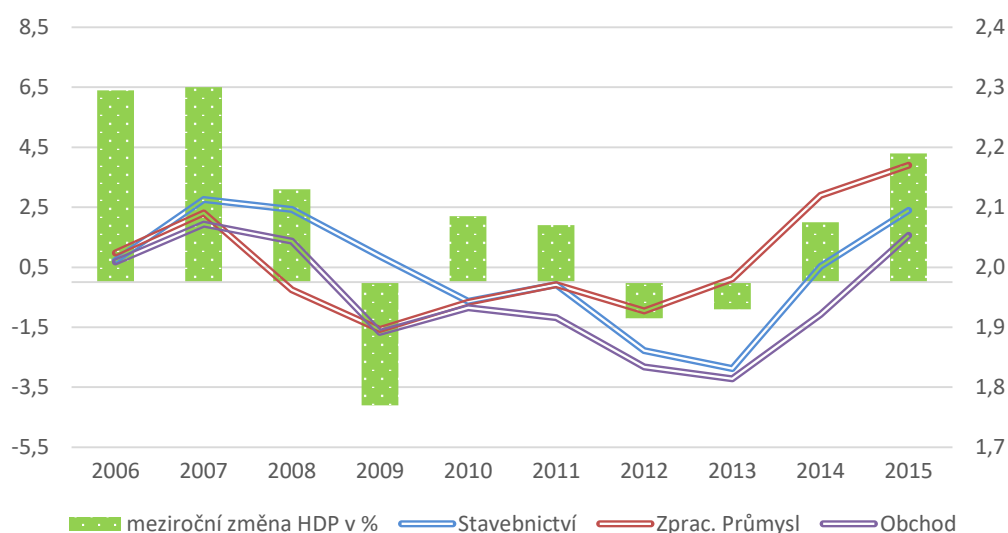
hodnoty korelace u výnosové situace vůči HDP. Oproti tomu finanční stabilita dle naměřených hodnot nedosahuje téměř žádné spojitosti se změnami v české ekonomice a především dosahuje ve všech odvětvích záporného korelačního koeficientu, což by mohlo znamenat, že v případě růstu HDP, bonita u finanční stability klesne a naopak.

Tabulka 8: Korelace bonity odvětví s HDP

Korelace	Stavebnictví	Zpracovatelský průmysl	Obchod
Výsledná bonita	0,58216	0,64791	0,81876
Finanční stabilita	-0,18217	-0,14630	-0,06813
Výnosová situace	0,71179	0,85118	0,90941

Zdroj: vlastní zpracování

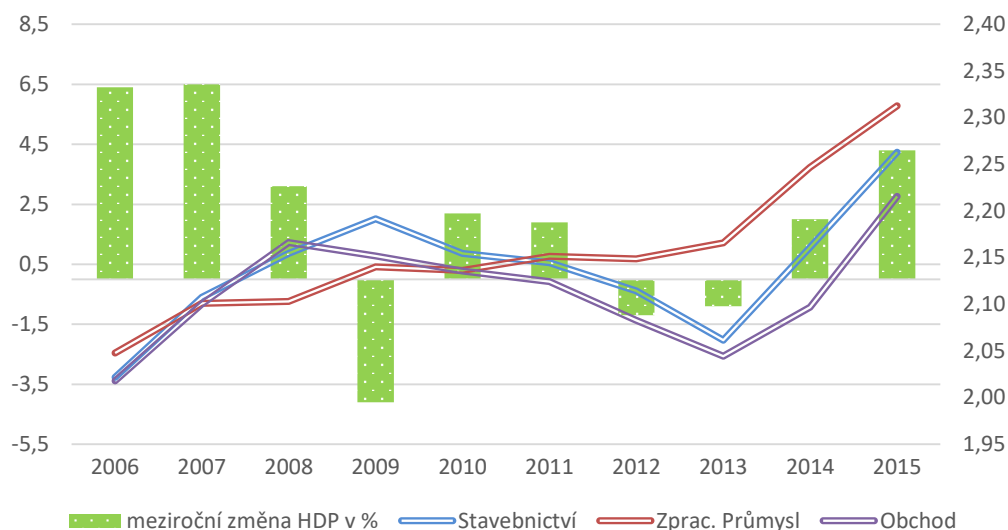
Vývoj průměrné bonity všech odvětví s HDP znázorňuje graf č. 11. Za sledované období 2006 až 2015 si svoji bonitu vylepšila všechna tři odvětví. Největší růst zaznamenal zpracovatelský průmysl. V roce 2007 dosáhlo nejlepších hodnot stavebnictví, které pomyslné prvenství drželo až do roku 2011. Kupodivu zpracovatelský průmysl měl v prvních 4 letech téměř nejhorší výsledky. Od roku 2011 se situace mění, kdy ZP v následném roce mírně klesne, nicméně další roky již jeho bonita neustále roste. Stavebnictví, které nejlépe přečkalo krizový rok 2009 (zapříčiněním faktu, že ve stavebnictví převládají zakázky delšího charakteru a krize se projevila později než v ostatních odvětvích), následně v roce 2012 propadlo. Nejhorší výslednou bonitu za rok 2015 měl obchod, který se pohyboval celou dobu na nejnižší úrovni bonity, kromě roku 2008.

Obrázek 11: Porovnání vývoje celkové průměrné bonity za všechna odvětví s HDP

Zdroj: vlastní zpracování

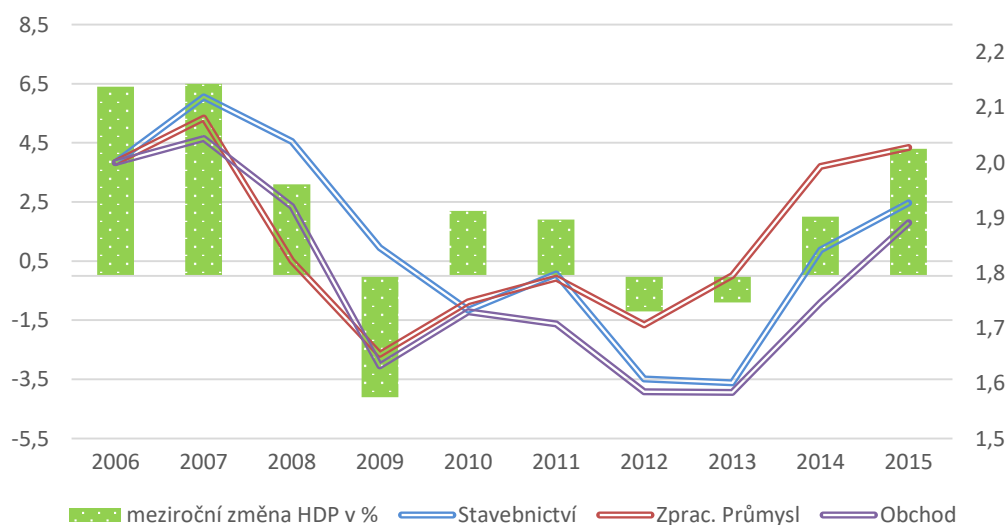
Finanční stabilita znázorněna v grafu č. 12, dosáhla u sledovaných odvětvích výrazného zlepšení. Nejlépe se dařilo opět zpracovatelskému průmyslu, kterému bonita vzrostla o 0,27 bodu. Dále také jediné ze sledovaných odvětví nezaznamenalo za celou dobu jakékoli snížení. Nejhorší výsledek měl opět obchod, který ještě v roce 2008 dosahoval nejvyšší bonity.

Obrázek 12: Porovnání vývoje bonity za finanční stabilitu u všech odvětví s HDP

Zdroj: vlastní zpracování

Vývoj výnosové situace z velké části koresponduje s vývojem výsledné bonity podniků. Lze tvrdit, že změny u výsledné bonity, která je tvořena finanční a výnosovou situací, jsou podpořeny především vývojem u výnosové situace. Podrobný přehled o vývoji výnosové situace za jednotlivá odvětví sleduje graf č. 13.

Obrázek 13: Porovnání vývoje bonity za výnosovou situaci u všech odvětví s HDP

Zdroj: vlastní zpracování

Sledovaná odvětví si z pohledu výnosové situace vedla o poznání hůře než ve finanční stabilitě. Kromě zpracovatelského průmyslu, byla ostatní dvě odvětví v roce 2015 pod úrovní bonity z roku 2006. Lze zde spatřit podobné trendy jednotlivých odvětvích jako u výsledné bonity. Stavebnictví v roce 2009 mělo stále o značnou část lepší bonitu než ostatní dvě odvětví, avšak během dvou let se propadlo téměř na nejhorší pozici, kde byl opět obchod. Oproti tomu ZP, který byl v roce 2009 na podobné úrovni s obchodem, se dokázal odrazit ode dna. Vyjímaje roku 2012, zažil zpracovatelský průmysl pouze rostoucí trend své bonity.

Graf č. 13 tedy výrazně podpořil názor, že výsledná bonita podniků za všechna odvětví je ovlivněna především změnami ve výnosové situaci. Výnosová situace též dosahuje nejvyšších hodnot korelačního koeficientu s hrubým domácím produktem.

ZÁVĚR

Tato diplomová práce je teoreticky zaměřena na charakteristiku finančního zdraví a na model, který jej dokáže diagnostikovat. Pro určení bonity podniku byl vybrán Kralickův Quicktest v modifikované variantě. Modifikovaná varianta se oproti původní variantě liší v několika aspektech. Nejvýznamnějším rozdílem je podoba stanovení optimálních hodnot pro hodnocení poměrových ukazatelů. Zatímco u původní varianty jsou předem stanovené hodnoty, u modifikované varianty se tyto hodnoty musí stanovit pomocí percentilů za celé odvětví.

Model je tedy použit na data dvou set tisíc podniků za tři vybraná odvětví. Podle objemu produkce a důležitosti daných odvětví na české ekonomice byla vybrána odvětví zpracovatelského průmyslu, stavebnictví a maloobchodu s velkoobchodem.

Cílem bylo zjistit bonitu v jednotlivých odvětvích za období 2006 až 2015 a následně tuto bonitu komparovat s vývojem hrubého domácího produktu v České republice. Na závěr byla provedena komparace mezi odvětvími prostřednictvím korelace.

Kralickův Quicktest též umožňuje určit bonitu podniků samostatně za finanční stabilitu či výnosovou situaci. Díky této možnosti se dalo stanovit, která oblast hospodaření podniků je citlivější na vývoj české ekonomiky.

V kapitole č. 5 je znázorněn vývoj české ekonomiky prostřednictvím HDP v letech 2006 až 2015. Období, za něž probíhá výpočet bonity, zasáhla světová finanční a hospodářská krize, jejíž důsledky se následně projeví na úrovni českého hrubého domácího produktu. Po silném úpadku v roce 2009, následovaly další slabší roky, mimo 2010 a 2011, kdy HDP zaznamenal růst. V roce 2014 se již česká ekonomika vymanila z důsledků krize a její úroveň výrazně rostla.

Kapitola č. 6 se již věnuje konečnému zhodnocení za jednotlivá odvětví. Všechna tři odvětví dokázala za pozorované období zvýšit svoji úroveň průměrné bonity. Lze vyzpozorovat podobný průběh změny bonity, především za krizové roky 2009 a 2011. Pouze stavebnictví reagovalo na světovou krizi s menším zpožděním. Toto zpoždění lze přisuzovat k dlouhodobějšímu charakteru zakázek. Ze získaných výsledků též vyplývá, že za změnami výsledné bonity stojí především výnosová situace, která dosahuje podstatných změn za dané období. Oproti tomu finanční stabilita dosahuje výrazně menších výkyvů. Zpracovatelský

průmysl, jako jediný dosáhl za celé sledované období stále rostoucího trendu své finanční stability.

V závěru poslední kapitoly je zobrazena komparace mezi odvětvími prostřednictvím zjištěné korelace bonity jednotlivých odvětvích a HDP. Korelace je provedena nejen u výsledné bonity, ale též u finanční stability a výnosové situace. Dle zjištěných hodnot, je nejvíce korelovaným odvětvím maloobchod a velkoobchod. Dosahuje nejvyšší korelace jak u výsledné bonity, tak i bonity výnosové situace. Potvrzuje se zde i to, že změny u finanční stability nereflektují změny u HDP.

Ze získaných výsledků lze tedy usuzovat, že bonita u všech tří sledovaných odvětví se mění s vývojem hrubého domácího produktu. Nejvyšší citlivost byla zjištěna u odvětví maloobchodu a velkoobchodu, do kterého jsou zahrnuty i opravy a údržba motorových vozidel. Jako nejméně citlivé odvětví bylo vyhodnoceno stavebnictví. Dále lze tvrdit, že na změny bonity výrazně působí výnosová situace, zatímco finanční stabilita nedosahovala tak významných výkyvů.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BAŘINOVÁ, D., VOZŇÁKOVÁ, I. *Vyhodnocení a využití účetních výkazů pro manažery, společníky a akcionáře*. Praha: Grada, 2005. 99 s. ISBN 80-247-1115-X.
- [2] BENÁČEK, V. *Zkreslení HDP v prostředí transformace*. In LOUŽEK, M. (ed.). *Měříme správně HDP?* Praha: CEP, 2005, s. 87–103. ISBN 80-86547-42-6.
- [3] BISNODE, *Komplexní informace o firmách v ČR a SR* [online]. 2017 [cit. 2017-03-22]. Dostupné na: <<http://www.bisnode.cz/produkt/magnusweb/>>
- [4] BREZINA, C. *Understanding the gross domestic product and the gross national product*. New York, NY: Rosen Publishing Group, 2012. 80 s. ISBN 9781448855698.
- [5] CZESANÝ, S. *Hospodářský cyklus: teorie, monitorování, analýza, prognóza*. 638 s. Publikace. Praha: Linde, 2006. 199 s. ISBN 80-7201-576-1.
- [6] ČSÚ, *Hrubý domácí produkt - metodika* [online]. 2017 [cit. 2017-03-13]. Dostupné na: <https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_-hdp->
- [7] ČSÚ, *Klasifikace ekonomických činností* [online]. 2008 [cit. 2017-03-29]. Dostupné na: <<https://www.czso.cz/documents/10180/20565267/021608.pdf/2f45895b-4c51-435b-a52a-0c7164dbf371?version=1.0>>
- [8] DOUCHA, R. *Finanční analýza podniku: praktické aplikace*. 1. vyd. Praha: VOXConsult, 1996. 224 s. ISBN 80-902111-2-7.
- [9] KALOUDA, F. *Finanční řízení podniku*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 279 s. ISBN 978-80-7380-174-8.
- [10] KALOUDA, F. *Základy firemních financí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 171 s. ISBN 80-210-4106-4.
- [11] KISLINGEROVÁ, E., HNILICA J. *Finanční analýza krok za krokem*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. 137 s. ISBN 80-7179-321-3.
- [12] KOVANICOVÁ, D. a P. KOVANIC. *Poklady skryté v účetnictví*. 4. aktualiz. vyd. Praha: POLYGON, 1997. 238 s. ISBN 80-85967-47-2.
- [13] KRALICEK, P. *Planbilanzen*. München: Redline Wirtschaft, 2013. 528 s. ISBN 978-3-864-14401-1.

- [14] KUBĚNKA, M. *Finanční stabilita podniku a její indikátory*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2015. 88 s. ISBN 978-80-7395-890-9.
- [15] KUBĚNKA, M., KRÁLOVÁ, V. *Využití Z-score při hodnocení finančního zdraví odvětví stavebnictví*. E+M Ekonomie a Management, 2013, vol. 16, no. 1, s. 101-112. ISSN: 1212-3609.
- [16] KURZYCZ, *Vývoj HDP* [online]. 2017. [cit. 2017-03-14]. Dostupné na: <<http://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>>
- [17] LIŠKA, V. *Makroekonomie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2004. 610 s. ISBN 80-86419-54-1.
- [18] Ministerstvo průmyslu a obchodu, *Panorama zpracovatelského průmyslu České republiky 2015* [online]. 2016 [cit. 2017-03-14]. Dostupné na: <http://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/panorama-zpracovatelskeho-prumyslu/2016/11/Panorama_CZ_internet_komplet.pdf>
- [19] MRKVIČKA, J., KOLÁŘ, P. *Finanční analýza*. 2. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2006. 228 s. ISBN 80-7357-219-2.
- [20] NACE, CZ – NACE (kódy) [online]. 2017 [cit. 2017-03-29]. Dostupné na: <<http://www.nace.cz/nace/c-zpracovatelsky-prumysl/>>
- [21] POLLAK, H. *Jak obnovit životaschopnost upadajících podniků*. Praha: C. H. Beck, 2003. 123 s. ISBN 80-7179-803-7.
- [22] RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 3. rozš. vyd. Praha: Grada, 2010. 139 s. ISBN 978-80-247-3308-1.
- [23] SEDLÁČEK, J. *Finanční analýza podniku*. 2. akt. Vyd. Brno: Computer Press, 2011. 152 s. ISBN 978-80-251-3386-6.
- [24] SEKERKA, B. *Makroekonomie*. Praha: Profess Consulting, 2007. 488 s. ISBN 978-80-7259-050-6.
- [25] SOUKUP, J. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2010. 517 s. ISBN 978-80-7261-219-2.
- [26] SYNEK, Miloslav a kol. *Manažerská ekonomika*. 3. přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada Publishing, 2003. 466 s. ISBN 80-247-0515-X.

- [27] URBAN, J. *Základy teorie národního hospodářství*. Praha: ASPI Publishing, a. s., 2003, 423 s. ISBN 80-86395-72-3.
- [28] ÚČETNÍČEK, *rozvaha* [online]. 2017. [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <<http://www.ucetnicek.cz/images/articles/361/rozvaha-ve-zjednodusenem-rozsahu.pdf>>
- [29] ÚČETNÍČEK, *výkaz zisku a ztráty* [online]. 2017. [cit. 2017-03-27]. Dostupné na: <<http://www.ucetnicek.cz/images/articles/372/vykaz-zisku-a-ztraty-ve-zjednodusenem-rozsahu.pdf>>
- [30] VALACH, J. a kol. *Finanční řízení podniku*. 2. aktualiz. Vyd. Praha: EKOPRESS, 1999. 324 s. ISBN 80-86119-21-1.
- [31] VÁCHAL, J., VOCHOZKA, M. *Podnikové řízení*. Praha: Grada, 2013, 685 s. ISBN 9788024746425.
- [32] VLČEK, J. *Ekonomie a ekonomika*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2005, 559 s. ISBN 80-735-7103-X
- [33] VOCHOZKA, M. *Metody komplexního hodnocení podniku*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011. 246 s. ISBN 978-80-247-3647-1.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Rozvaha

Příloha B: Výkaz zisku a ztráty

Příloha A

Označení a	AKTIVA b	Řádek c	Běžné účetní období			Minulé účetní období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 07 + 12)	001				
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002				
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 až 06)	003				
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	004				
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek	005				
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek	006				
C.	Oběžná aktiva (ř. 08 až 11)	007				
C. I.	Zásoby	008				
C. II.	Dlouhodobé pohledávky	009				
C. III.	Krátkodobé pohledávky	010				
C. IV.	Krátkodobý finanční majetek	011				
D.	Časové rozlišení	012				

Označení a	PASIVA b	Řádek c	Běžné účetní období	Minulé účetní období
			5	6
	PASIVA CELKEM (ř. 14 + 20 + 25)	013		
A.	Vlastní kapitál (ř. 15 až 19)	014		
A. I.	Základní kapitál	015		
A. II.	Kapitálové fondy	016		
A. III.	Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku	017		
A. IV.	Výsledek hospodaření minulých let	018		
A. V.	Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-) (ř. 01 - 15 - 16 - 17 - 18 - 20 - 25)	019		
B.	Cizí zdroje (ř. 21 až 24)	020		
B. I.	Rezervy	021		
B. II.	Dlouhodobé závazky	022		
B. III.	Krátkodobé závazky	023		
B. IV.	Bankovní úvěry a výpomoci	024		
C.	Časové rozlišení	025		

Příloha B

Označení a	TEXT b	Řádek c	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	001		
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	002		
+	Obchodní marže (ř. 01 – 02)	003		
II.	Výkony (ř. 05 + 06 + 07)	004		
B.	Výkonová spotřeba	005		
+	Přidaná hodnota (ř. 03 + 04 – 05)	006		
C.	Osobní náklady	007		
D.	Daně a poplatky	008		
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	009		
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	010		
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	011		
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (+/-)	012		
IV.	Ostatní provozní výnosy	013		
H.	Ostatní provozní náklady	014		
V.	Převod provozních výnosů	015		
I.	Převod provozních nákladů	016		
*	Provozní výsledek hospodaření [ř. 06 – 07 – 08 – 09 + 10 – 11 – (± 12) + 13 – 14 + (-15) – (-16)]	017		
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	018		
J.	Prodané cenné papíry a podíly	019		
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	020		
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	021		
K.	Náklady z finančního majetku	022		
IX.	Výnosy z přecenění cenných papírů a derivátů	023		
L.	Náklady z přecenění cenných papírů a derivátů	024		
M.	Změna stavu rezerv a opravných položek ve finanční oblasti (+/-)	025		
X.	Výnosové úroky	026		
N.	Nákladové úroky	027		

Označení	TEXT	Řádek	Skutečnost v účetním období	
			sledovaném	minulém
a	b	c	1	2
XI.	Ostatní finanční výnosy	028		
O.	Ostatní finanční náklady	029		
XII.	Převod finančních výnosů	030		
P.	Převod finančních nákladů	031		
*	Finanční výsledek hospodaření [ř. 18 - 19 + 20 + 21 - 22 + 23 - 24 - (±25) + 26 - 27 + 28 - 29 + (-30) - (-31)]	032		
Q.	Daň z příjmů za běžnou činnost	033		
**	Výsledek hospodaření za běžnou činnost (ř. 17 + 32 - 33)	034		
XIII.	Mimořádné výnosy	035		
R.	Mimořádné náklady	036		
S.	Daň z příjmů z mimořádné činnosti	037		
*	Mimořádný výsledek hospodaření (ř. 35 - 36 - 37)	038		
T.	Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům (+/-)	039		
***	Výsledek hospodaření za účetní období (+/-) (ř. 34 + 38 - 39)	040		
****	Výsledek hospodaření před zdaněním (+/-) (ř. 17 + 32 + 35 - 36)	041		